

Lịch sử công nghệ chế tạo viện sĩ (của Việt Nam)

Dziết Xô

Phần I: Viện sĩ Viện hàn lâm khoa học New York

Đọc bài "Học giả" của Lê Tự Trọng về những sự nhầm lẫn trong "nhãn hiệu khoa học" tôi bỗng liên tưởng tới vụ kiện "nhãn hàng hóa" cách đây bảy chục năm...

Vào những năm 30 của thế kỷ trước, hãng dầu cù-là Tam Đa ở Hà nội làm ăn phát đạt đăng ký nhãn hiệu trình toà. Ai ở Hà nội đều rõ trụ sở của hãng đối diện với Cty xe điện ở phố Thuí Khuê , cổng vòm, giữa sân có hòn non bộ. Xưởng sản xuất nằm cùng phố, có con dốc ngược lên phố Hoàng Hoa Thám, dốc Tam Đa, thời Tây gọi là dốc Lapho.

Một ông thầy thuốc nọ thấy vậy cũng mở một hãng dầu cù-là có tên treo đi thành TAM DA. Chữ D Tam Da đọc giọng Pháp thành Tam Đa.

Hãng Tam Đa đâm đơn kiện. Trước toà ông chủ Tam Đa một mực cho rằng nhãn hiệu và quy cách của mình không thể lẫn được với TAM ĐA. Ông nói:

- Dầu Tam Đa quảng cáo "Dầu Tam Đa , một người xoa, ba người khỏi" sản phẩm chúng tôi quảng cáo chân thực hơn: "Dầu Tam Đa cứ xoa là khỏi". Làm sao mà lẫn được .

Chuyện "nhãn hiệu viện sĩ" xảy ra bảy mươi năm sau không ngờ cũng giống "Tam Da- Tam Đa" kể trên .

Tôi muốn kể cho độc giả nghe cái xuất xứ cái công nghệ "chế tạo viện sĩ", để hai ông Trần Văn Cơ , ông Nguyễn Văn Thạc đừng có tưởng chỉ có mình là người đi tiên phong.

Năm 1988 trên cột 4, trang 4, báo Nhân Dân đăng tin Giáo sư Nguyễn Văn Hiệu được bầu làm viện sĩ viện hàn lâm khoa học New York.

Thời ấy Việt Nam mới mở cửa, trừ những người từ Miền Nam qua Mỹ bằng thuyền và "ra đi có trật tự" do chính phủ Mỹ lo toan, rất ít người từ Miền Bắc được đến các nước tư bản, đến Mỹ chỉ là có trong mơ.

Viện hàn lâm khoa học New York quá xa vời với trí tưởng tượng của giới khoa học Việt Nam nói gì đến cánh thợ thuyền và bà con chân lấm tay bùn.

Ông Nguyễn Văn Hiệu trước đó đã là Viện sĩ nước ngoài (xịn) của Viện hàn lâm khoa học Liên Xô cho nên người Việt trong nước cứ tưởng bầu viện sĩ Viện hàn lâm khoa học New York cũng khó khăn như của Nga.

Sự thật khác hẳn một trời một vực. Viện hàn lâm khoa học Nga là cơ quan thuộc chính phủ, có ngân sách, tập trung trong tay hàng chục vạn người làm công tác khoa học, danh hiệu viện sĩ dành cho số ít những nhà khoa học đầu ngành.

Còn Viện hàn lâm khoa học New York là cơ quan phi chính phủ, đúng ra là một câu lạc bộ tập hợp những người làm công tác khoa học có bằng cấp từ phó tiến sĩ trở lên (hoặc tiến sĩ theo hệ thang bậc các nước phương Tây). Trong đề cương của họ cũng nói rõ điều này. Thông thường họ gửi các "tờ khai" (application form) tới các cơ quan khoa học của Nga và các nước để ai thích thì điền vào (tiếng Nga gọi là ANKETA, tiếng Việt ta gọi là bộ hồ sơ, na ná tờ xin cấp hộ chiếu giá 5 rúp bầy ở mẹt sách trong Sứ quán Việt Nam ở Moscow).

Khi gia nhập, người nước ngoài phải đóng lệ phí 150 đôla/năm, người Mỹ là 95 USD. Hết năm phải đóng tiền mới được sinh hoạt tiếp. Tất nhiên không đóng thì hết hội viên. Vậy "viện sĩ" 150 đô được quyền lợi gì ở cái Viện hàn lâm khoa học New York? Hàng quý, bạn nhận được những bài báo, những công trình khoa học của các thành viên của viện để nâng cao nghiệp vụ.

Nếu đi nước ngoài hội nghị, xin cứ tự bỏ tiền túi ra mua vé máy bay và khách sạn. Chỉ có điều các thành viên ở các nước sở tại sẽ tùy hỷ giúp bạn theo theo tinh thần "bốn phương viện sĩ đều là anh em".

Chi thế thôi. Không hơn.

Những ANKETA ấy nằm la liệt tại Viện liên hợp nghiên cứu hạt nhân Dubna có tàu chạy xéo qua ếp Sông Hồng, cách Mátxcova 130 km, nơi có rất nhiều các nhà khoa học quốc tế làm việc.

Sau 1992 số người Việt Nam còn làm việc ở Dubna không còn bao nhiêu. (Có người ghi danh tại đó - thí dụ bác Tuyên - nhưng lại là một chủ hàng có hạng ở chợ Xaliut 3). Có người khác tuy nghề tay phải của ngài ghi trên bìa luận án là phó tiến sĩ Toán Lý nhưng té ra sống nhờ phân kim vàng và nghề.. rèn. Rèn các thỏi vàng thành cò le, trục xe đạp... và sơn đen theo yêu cầu của khách đặt từ Mátxcova. Động chạm đến chuyện này tôi đã đề phòng bị chụp mũ là "tiết lộ bí mật quốc gia".

Thấy gia nhập Viện hàn lâm khoa học New York không mấy khó khăn và tốn kém, ngài làm thử, và quả nhiên ngài dính ngay thành... "the member" của Viện hàn lâm khoa học New York.

Như đã nói trên, báo Nhân Dân giấy trắng mực đen đã đăng tin ông Nguyễn Văn Hiệu là viện sĩ Viện hàn lâm khoa học New York, thì đại gì ngài cũng có giấy chứng nhận y chang mà không nhận là viện sĩ.

Thế nhưng ngài khôn như rận, được tôi luyện qua lò bát quái Nghĩa đô (xin lỗi các bậc cha chú đang làm việc ở đó, đây là cách gọi đùa của dân ngoại đạo gọi trung tâm khoa học Việt Nam đóng ở Nghĩa đô, Hà nội) ngài chỉ làm bữa liên hoan ra mắt cái "tít" viện sĩ của mình, ra về mình khiêm tốn, nhưng thực trong lòng vẫn "vừa đá, vừa nhòm".

Công nghệ này lập tức bị lộ. Một cuộc chạy đua không vũ trang âm thầm diễn ra. Trăm hoa đua nở, nhà nhà đua tiếng.

Một thời gian ngắn sau, biết mảnh gia nhập Viện hàn lâm khoa học New York dễ dàng, một loạt các tên tuổi "viện sĩ" ra lò, trẻ có, già có: Nguyễn Văn Vượng, Nguyễn Ái Việt, Nguyễn Đại Hưng, Vũ Sĩ Lực, Đào Khắc An... và còn nhiều người khác bên Hoá, Sinh Vật và Địa lý.

Việc trình làng "viện sĩ" một người một kiếu. Người thì khiêm tốn làm bữa liên hoan, riêng ông Vũ Sĩ Lực thì nửa kín nửa hở thập thò cái tờ giấy chứng nhận "viện sĩ" như ôm bạc giả. Đường như muốn đánh tan mỗi hoài nghi, ông Nguyễn Đại Hưng cho copy cái giấy chứng nhận dán toẹt lên tường phòng thí nghiệm để mọi người cùng xem.

Ông Hoàng Tuí, nhà toán học đàn anh ở Việt Nam đã từng có bài trên báo Nhân Dân nói về cái hội gọi là Viện hàn lâm khoa học New York để cảnh tỉnh nhân dân về cái danh hiệu "viện sĩ" này.

Tưởng rằng màn "tít" viện sĩ Viện hàn lâm khoa học New York đến hồi kết, thì bỗng dung ông Đào Khắc An, sau khi giật được cái bằng tiến sĩ ở Hung-gia-lợi cũng quơ luôn cái tít này mang về trình làng. Bữa ra mắt, ông An đang thao thao khoe mình được "bầu vào" như thế nào thì một đàn anh đến dự, chỉnh lại: "Anh Đào Khắc An được kết nạp vào Viện hàn lâm khoa học New York, chứ không phải được bầu vào", hàm ý rằng "kết nạp" không vinh dự so với "được bầu".

Ôi, chơi chữ hay đến thế là cùng. Giới qua đi thôi!!

- Hãy tẩy chay trò lừa đảo và bọn cơ hội trong khoa học !

Chống học giả, quý trọng học thật!

Lê Tự Trọng

Nhân đọc tin

"Nữ viện sĩ đầu tiên của Việt Nam trong lĩnh vực..."

Bản tin thời sự trong nước hàng ngày.
OCTOBER 11, 2000

*Tiến sĩ khoa học Trần Kim Bảo, cán bộ giảng dạy khoa tiếng Nga trường ĐH Sư phạm ngoại ngữ Hà Nội vừa được Ban Khoa học xã hội - Viện Hàn Lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga bầu là Viện sĩ Hàn lâm của viện. Đây là nữ viện sĩ Hàn lâm đầu tiên của Việt Nam trong lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn.
Chị Trần Kim Bảo đã bảo vệ thành công luận án tiến sĩ Ngữ văn tại Viện tiếng Nga*

mang tên A.X. Puskin vào tháng 4.2000. Tháng 9.2000 tại Matxcova, Hội đồng khoa học của Viện Hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga gồm 23 vị đã nghe công trình khoa học của Tiến sĩ Trần Kim Bảo về đề tài "Văn bản như một hiện tượng ngôn ngữ qua lăng kính triết học ngôn ngữ thuyết âm dương" do Tiến sĩ - Viện sĩ Trần Văn Cơ thay mặt trình bày. Đề tài khoa học của chị đã được Hội đồng khoa học đánh giá như một phương hướng mới trong việc nghiên cứu ngôn ngữ học đại cương và văn hoá học, đặc biệt là ngôn ngữ Nga.
(Báo Thanh niên)

Đừng vội tìm kiếm tác giả thư này, mà phải hiểu điều tác giả muốn nói để may ra còn có thể cảnh tỉnh, ngăn chặn các trò giả mạo khoa học đang trở thành căn bệnh HIV trong một bộ phận giới khoa học người Việt ở Nga hiện nay.

Không ngăn chặn và cảnh giác trước các giá trị giả mạo của bọn cơ hội là đồng lõa với tội xúc phạm các nhà khoa học chân chính trong, ngoài nước, tội làm nhiệm vụ mục tiêu vuron lên của tuổi trẻ Việt Nam, tội làm tổn thương đến sự kính trọng với nền khoa học Nga và những nhà giáo chân chính, là tội tiếp tay cho bọn ăn hại đất nước.

Đọc tin về "viện sĩ" Kim Bảo đăng tin báo Thanh Niên, thông qua FPT, tôi dám thay mặt nhiều người VN tại Nga thuộc giới trí thức khoa học nói rằng: đã quá sức chịu đựng của lòng tự trọng trong mỗi người chúng tôi !

Trước trách nhiệm phải trung thực với tương lai khoa học của đất nước và giá trị chân chính của con người, nhất là con người Việt Nam tôi viết những giòng này gửi đến Báo Thanh Niên, đến FPT mà chúng tôi rất quý trọng.

Khó có thể viết dài, chỉ xin các anh chị làm báo, và nếu được, chuyển tới các vị lãnh đạo các cơ quan khoa học, dân, chính, Đảng hãy nghiên cứu cho kỹ trước khi đăng những tin như thế. Vì sao? Vì nếu nền khoa học VN và Nhà nước ta cần những người "viện sĩ" như Kim Bảo (và trước đó, như "viện sĩ" Nguyễn Đình Đức - người được ĐSQVN tại Nga cử về và giới thiệu lên thành Ủy viên trung ương Mặt trận TQVN! Và một số "viện sĩ" khác đã và đang "ra lò" trong "Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam tại Nga" của ông Nguyễn Văn Thạc) thì bức thư này của tôi có thể là vô nghĩa. Khi đó các anh chị hãy bỏ quá cho vì sự ngớ ngẩn của tôi làm bản báo mất thời gian.

Trong bức thư này không có sự đố kị với một cá nhân nào ở Nga và VN, không có sự đua chen vì bất cứ lợi lộc gì với các "viện sĩ" như kiểu Đình Đức, Kim Bảo, mà chỉ có sự xót xa cho danh dự khoa học chân chính, sự thông cảm cho anh chị em đồng nghiệp trong nước vì không đủ thông tin mà bị xúc phạm, lo lắng cho chính sách cán bộ của nước nhà vì cứng nhắc, quan liêu và nặng bệnh hình thức mà chọn phải đồ giả.

Bức thư này cũng không hề có ý phủ nhận nào đối với hàng trăm tấm gương học tập thông minh, khiêm tốn và cần cù của các học sinh, NCS -TTS khoa học VN đang học tập, công tác tại Liên Bang Nga. Sự thật dưới đây chỉ nói về cái phần cặn bã không may lẫn vào số đông lành mạnh của giới KHVN tại Nga.

Sự thật ở đâu?

Quý báo và các anh chị, nhất là FPT - Công ty hàng đầu của các nhà khoa học trẻ VN, nếu dám tìm hiểu cặn kẽ thì có thể thư hỏi ngay các cơ quan khoa học chính thống của nước Nga về các "viện sĩ hàn lâm" đó. Chỉ hỏi riêng cơ quan VN ở Nga ta thì không đủ, vì ít ai dám nói sự thật ấy. Không hiểu GS Bạch Vọng Ha ø- trưởng phòng quản lý LHS, tiến sĩ Trần Ngọc Thanh - Tham tán khoa học kỹ thuật VN của ĐSQ sợ gì mà yên lặng, dù họ hiểu hết và cũng phát ngấy trò tung hô "Viện sĩ" lây nhanh như AIDS trong một số người VN có học vị Phó TS và TS trong Hội KHKT do ông Thạc khuyến khích? Chắc không phải là sợ mà là không tin rằng lời nói trung thực được nghe theo. Vì thế mà phải mượn tên và nói bóng gió để phản ánh sự thật! Hay là vì Ngài Đại sứ cũng trót được "nhận" danh hiệu cao quý đó nên không ai phạm huý!

Sự thật chỉ là trò lừa đảo chữ nghĩa được chấp nhận, được lãnh đạo Nhà nước nghe theo, cho dù biết là đồ rởm.

Ở Nga Viện sĩ hàn lâm khoa học là một học hàm cao quý. Số nhà khoa học VN được mang danh hiệu Viện sĩ hàn lâm của Viện Hàn lâm KH Liên Xô -AN CCCP (trước đây)-nay là Viện HLKH Nga (RAN) từ trước đến nay chỉ đếm không hết mười đầu ngón tay.

Từ đâu mà mà một anh buôn "xanh" (đô la) như Nguyễn Đình Đức, sau vài năm làm "học giả" thành kandidat, rồi doctor khoa học (phần này may ra có thể còn có chút giá trị nào đó và phải thẩm định), trong nháy mắt "được bầu" thành 3 suất "viện sĩ" (2 ở Nga-1 ở Mỹ?!), được ông chủ tịch Hội khoa học VN Nguyễn Văn Thạc- người 20 năm chưa làm xong cuốn từ điển Việt Nga- mạo phong cho là "giáo sư" để lảng xê lên báo của ĐSQ và báo "Khoa học cộng đồng" ? "Viện sĩ" này chỉ tốn dăm "tờ xanh" cho ông Chủ tịch Hội khoa học tổ chức buổi ra mắt ở nhà hàng là thành nổi danh, vào ngay làm Phó chủ tịch BCH Hội, lại được Đại sứ Ngô Tất Tố đích thân rút "quỹ cộng đồng" (do đồng bào đi chợ ở Maxcova góp) tặng ngay 500\$ để "khuyến khích tài năng trẻ". Sau đó không lâu thì Đại sứ cũng thành "viện sĩ". Rồi "viện sĩ" Đức được Đại sứ đặc cử về thay mặt cộng đồng VN ở Nga mà cả nước Nga không ai biết cho đến khi thấy đài VTV4 đưa lên với danh hiệu mới là Ủy viên Trung ương mặt trận TQVN? Cứ hỏi 100 người trí thức VN ở Maxcova thì có thể 98 người không biết ông Đức là ai, làm gì và nếu biết thì không thể chấp nhận nhân phần và tư cách "nhà khoa học trẻ" này. Đó là không nhắc đến các thành tích bất hảo của ông Đức nối kết với bọn Nga xấu mưu lật lọng đồng nghiệp VN khi cùng làm ăn ở chợ Niculino Quận Tây-Nam cách đây mấy năm.

Bây giờ chúng ta có thêm "viện sĩ hàn lâm nữ đầu tiên của VN" trong khoa học xã hội nhân văn? Ở đâu ra vậy? Làm luận án PTS 2-3 năm gì đó trên các chợ là chính, 1 năm làm "tiến sĩ", chưa đầy vài tháng sau "bảo vệ" liền được "bầu" thành "viện sĩ", "tiến sĩ" về ngữ văn lại trở thành "viện sĩ" "Viện HLKH tự nhiên Nga"? Người phụ nữ độc thân ấy ở Viện tiếng Nga Puskin trong vòng không đầy năm nổi lên như điều nhờ kỹ năng khéo léo mà chỉ phụ nữ mới hiểu được! Sơ đồ thật đơn giản: "Giáo sư viện sĩ" Trần Văn Cơ - người nhận các danh hiệu "viện sĩ" đó trước người trò gái yêu xưa chỉ 1 năm, nay ra sức "giúp" trò nối nghiệp dùng "âm dương" đề nghiên cứu tiếng Nga?! Bản thân "Viện sĩ" có biệt danh là "Thiên Can" vốn cùng chủ tịch Văn Thạc làm từ điển hàng chục năm chưa xong- người rất chịu khó tra cứu sách báo (trừ sách chữ Trung Quốc vì người không đọc được chữ thánh hiền nào) để "hiểu" kinh Dịch, dùng nó gieo quẻ cho bạn bè và "nghiên cứu khoa học tiếng Nga", làm cho Hội đồng bảo vệ của Nga rơi vào "bát quái" đành phải công nhận là "hướng mới" mà người Nga chưa

biết bao giờ, thế là thầy trò nhanh chóng "vượt cạn" bằng cái thứ mà Nga lẫn VN đều không cần. Người Nga không biết "âm dương" là gì vẫn giỏi tiếng Nga hơn người Việt! Tình thầy trò được đảng uỷ Sứ Quán trân trọng thông qua Tổng biên tập "Tuần tin đất nước" T.V.C.- (...) "lăng xê" Kim Bảo lên cơ quan ngôn luận chính thống này liên tục và chả mấy chốc, chuyển nữ cán bộ tương lai từ Viện Puskin, nơi cô ta không có tí tí nhiệm nào về tư cách- về chi bộ nơi Chủ tịch Thạc để nhanh chóng kết nạp Đảng. Thế là đầy đủ "mũ áo" để ra về "phục vụ Tổ quốc". (...)

Cái "viện sĩ" ấy là gì mà thôi thúc người ta nhẩn tâm hại nhau và cơ hội như thế?

Có gì đâu- cụm từ đó không có gì liên quan đến học hàm khoa học cả. Lỗi tại tiếng Việt và cái lỗ tai của vài người Việt ta cả th"i. ở các nước phương Tây, cũng như ở Nga có từ "Academy" tức là Viện, trường, Cơ quan nghiên cứu, Chủng viện... Ví dụ Nhạc viện, Viện bà mẹ và trẻ em, Viện vệ sinh m"i trường, Viện giúp người mù, Viện hoá đạo, thậm chí ..Viện cầm điếu, Viện bảo vệ chó.. cũng có thể dùng từ Academy chả ăn nhập gì với "Viện hàn lâm khoa học" cả. Có những Academy như thế được lập ra như một câu lạc bộ, một tổ chức xã hội của những người cùng ngành để sinh hoạt, vui chơi, giao tiếp. Thành viên các "Viện" đó chỉ cần có học vị KH tối thiểu, nộp lệ phí gia nhập, hàng năm đóng viện phí, thế là thành "viện sĩ" nếu dịch ra tiếng Việt từ thành viên của Viện (the member of Academy-tiếng Nga đọc là chlen Academy). ở Nga có 1 tổ chức xã hội như thế, có tên (chú ý: luôn viết trong ngoặc kép) là "Viện HLKH tự nhiên Nga"- viết tắt là "RAEN". Viện này không hề là một cơ quan khoa học, không nghiên cứu gì, không có bộ máy quản lý khoa học, không giảng dạy đào tạo, không... không nhiều thứ khác, hoạt động như một câu lạc bộ của những người có học vị PTS trở lên, với điều kiện duy nhất: có bằng kandidat và đóng lệ phí 1750 rup (khoảng hơn 60\$US) là thành "viện sĩ". Chủ tịch Nguyễn Văn Thạc nhân thế đã đi "chào dịch vụ" một số nhà khoa học ở Đôm 5 nộp 350USD để lấy thẻ "viện sĩ". Nghe nói để vào "viện" kiểu như thế ở Mỹ tốn chừng 100-200USD lệ phí. Tại các cuộc hội nghị bây giờ của Hội KH tổ chức người ta hay gọi nhau là Viện sĩ, ví dụ "Viện sĩ" Đại sứ, "Viện sĩ giáo sư", "Tiến sĩ -giáo sư- viện sĩ", mặc dù có "tiến sĩ" bảo vệ ở Nga mà không nói được tiếng Nga, "giáo sư" mà không giảng đường, không trường trò và nơi làm việc, có "viện sĩ" hoạt động chính là làm chủ kho, chủ chợ...

Viện sĩ hàn lâm ở Nga là học vị tột đỉnh trong khoa học. Có 3 Viện hàn lâm khoa học được quyền phong học vị đó: Viện Hàn Lâm khoa học Liên Bang Nga, Viện hàn lâm Y học LB Nga, Viện Hàn lâm nông nghiệp LB Nga. Mỗi Viện nghiên cứu khoa học của Nga (NhII) thường chỉ có 1 viện sĩ hàn lâm làm Viện trưởng. Năm 1998 cả nước Nga chỉ bầu thêm được 4 viện sĩ hàn lâm Viện HLKH Nga, trong đó có 1 người người trẻ nhất cũng đã 46 tuổi được bầu thẳng không qua hàm Viện sĩ thông tấn (tương tự như chức uỷ viên dự khuyết Bộ chính trị so với Uỷ viên bộ chính trị). Nhiều nhà khoa học cả cuộc đời mơ cũng không được bầu làm Viện sĩ. Viện sĩ hàn lâm KH Nga được xã hội và Nhà nước tôn trọng, có chế độ đãi ngộ cao hơn, có tiếng nói với chính quyền..Trên báo chí, văn bản, giấy tờ Hàm viện sĩ được ghi là "Academik"- chính xác dịch ra tiếng Việt là Viện sĩ. Còn thành viên các "Viện"-CLB kia nên dịch đúng là "thành viên", "hội viên"-member of Academy, chlen Academy.

Hội KHN ở Nga của ông Thạc hiện có nhiều "viện sĩ", đến nỗi đã chuyển thành dịch vụ làm thẻ "Viện sĩ", giá cao lắm nếu tự liên hệ với RAEN thì hết 90-100USD, qua dịch vụ thì tốn hơn một ít. Tiếc gì mà không vào, vì khi cần, có mối quen ĐSQ thì lăng xê cái "viện sĩ" ấy lên báo ĐSQ để rồi trong nước đăng lại, vòng qua vòng lại đôi

lần thì "thành danh", về nước biết đâu nhờ thế có thể leo cao, thậm chí vào Quốc hội... Còn thì trong khi tạm trú ở Nga, hoạt động chính vẫn là thương trường chợ búa và dịch vụ kiếm sống.

Việc sinh nhai là chuyện không thể không làm. Nhưng chuyện khoa học lại không thể đùa cợt nhạo báng !!

Chuyện như thế. Sự thật là như thế.

Nước nhà cần các nhà khoa học thật để tiến vào thế kỷ 21 trí tuệ, chứ không thể cần các loại "viện sĩ" kiểu RAEN.

Hỡi ơi! Mong cho lòng tự trọng của con người ta cao hơn dục vọng thấp hèn. Hãy có lấy chút liêm sỉ để các thế hệ khoa học không thất vọng. Các nhà cầm cân nảy mực hãy tỉnh táo, chớ nhìn nhầm con ruồi trên tường mà ngỡ là cái đỉnh để treo bức tranh đề cao trí thức Việt Nam như đã đề cao các "viện sĩ" kia.

Tôi tin tưởng rằng, sự thật rồi cuối cùng cũng đến. Chỉ đáng lo nếu nó đến chậm thì cái giá phải trả sẽ quá đắt cho mỗi chúng ta, nhất là khi xã hội mất đi cái thước đo giá trị của mình. Và tôi cũng tin rằng chúng ta có biết bao nhà khoa học chân chính, chưa hề là "viện sĩ" nhưng đang ngày đêm lao động sáng tạo để đưa đất nước đến phồn vinh.

Nhà nước và nhân dân ta, các nhà khoa học, và những người thầy đích thực hãy tha thứ cho những con sâu đó trong vườn hoa dân tộc. Tôi muốn báo động: sắp tới còn xuất hiện nhiều "viện sĩ" kiểu đó nữa !

Trân trọng

Lê Tự Trọng

(Maxcova 11.10.2000, ngay sau khi đọc tin trên mạng FPT)

PS. Bức thư này hơi dài dòng. Nếu khó nghe thì các anh chị thông cảm cho sự xấu hổ của tôi khi phải nói ra cái điều mà người trí thức cực chẳng đã đành phải nói. Nếu có gì sai thì các anh chị chỉ bảo. Có gì chưa rõ thì tôi xin phúc đáp lại trong thư khác. Mong rằng sau này chỉ có thư vui gửi về.

- Chung quy chỉ tại tiếng Nga

Bài "Nữ viện sĩ đầu tiên của Việt Nam trong lĩnh vực..." đăng trên báo Thanh niên, số gần đây, có đoạn như sau:

"Tiến sĩ khoa học Trần Kim Bảo, cán bộ giảng dạy khoa tiếng Nga trường ĐH Sư phạm ngoại ngữ Hà Nội vừa được Ban Khoa học xã hội - Viện Hàn Lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga bầu là Viện sĩ Hàn lâm của viện. Đây là nữ viện sĩ Hàn lâm đầu tiên của Việt Nam trong lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn. Chị Trần Kim Bảo đã báo vệ

thành công luận án tiến sĩ Ngữ văn tại Viện tiếng Nga mang tên A.X. Puskin vào tháng 4.2000. Tháng 9.2000 tại Matxcova, Hội đồng khoa học của Viện Hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga gồm 23 vị đã nghe công trình khoa học của Tiến sĩ Trần Kim Bảo về đề tài "Văn bản như một hiện tượng ngôn ngữ qua lăng kính triết học ngôn ngữ thuyết âm dương" do Tiến sĩ - Viện sĩ Trần Văn Cơ thay mặt trình bày. Đề tài khoa học của chị đã được Hội đồng khoa học đánh giá như một phương hướng mới trong việc nghiên cứu ngôn ngữ học đại cương và văn hoá học, đặc biệt là ngôn ngữ, Nga."

Đọc những giòng trên đây đăng trên tờ Thanh niên do một nhà ngữ văn có tên tuổi mang tới khoe, tôi không khỏi cười buồn trong bụng, nhưng không dám cho anh biết thật hư câu chuyện sợ anh cụt mắt hứng. Bởi vì anh là người quan tâm tới sự phát triển của ngành nên khi thấy một tài năng trẻ, lại là nữ, lại mang được cái thuyết âm dương bí hiểm của phương Đông sang khám phá tiếng Nga sao không mừng cho được.

Tôi chưa được đọc cái luận án đặc biệt ấy của nữ viện sĩ không quen biết và điều tôi nói đây cũng không liên quan tới cái mình chưa được biết. Vấn đề là cái danh hiệu viện sĩ. Những cái tin như thế này về các vị viện sĩ Nga, Mỹ kiểu người Việt tôi cũng đã từng được đọc trên báo hay được người trong cuộc khiêm tốn hơn mang tới khoe. Tôi hoang mang không hiểu: hoặc là họ cố tình lừa đồng bào trong nước vốn không có những thông tin về cái gọi là Viện hàn lâm, viện sĩ ở các nước này, hoặc chính bản thân họ cũng không hiểu cái học hàm viện sĩ mà họ nhận được bằng đủ mọi cách ấy nó ra làm sao. Nếu cái "hoặc" trên đúng thì quả thật họ to gan. Còn to gan hơn là những kẻ làm bằng giả, mua bằng giả trong nước. Vì những thứ bằng giả trong nước cao lắm cũng đến bằng đại học hoặc đến tiến sĩ là cùng. Đây là bằng viện sĩ! Mà lại viện sĩ tận các nước nổi tiếng về khoa học! Không trọng dụng thì là vi phạm chính sách cán bộ đấy, các cơ quan chuyên môn cứ coi chừng! Nếu cái "hoặc" sau mà đúng thì lỗi tại... tiếng Nga. Chúng ta cứ cho giả thuyết thứ hai là đúng đi để cho câu chuyện bớt căng thẳng và các Quý báo đã đưa những tin tương tự đỡ áy náy.

Vậy tiếng Nga có lỗi gì trong chuyện này? Lỗi tại nó nghèo. Ai lại có mỗi một từ Akademia (Academy) mà chỉ làm thứ thế: nào là viện, trường, cơ quan nghiên cứu, chủng viện... Ví dụ Nhạc viện, Viện bà mẹ và trẻ em, Viện vệ sinh môi trường, Viện giúp người mù, Viện hoá đạo, thậm chí ..Viện cam điếc, Viện nuôi ong... và những cái Academy này chả ăn nhập gì với "Viện hàn lâm khoa học" cả. Có những "Academy" như thế được lập ra như một câu lạc bộ, một tổ chức xã hội của những người cùng ngành để sinh hoạt, vui chơi, giao tiếp. Thành viên các "Viện" đó chỉ cần có học vị khoa học tối thiểu, nộp lệ phí gia nhập, hàng năm đóng viện phí, thế là thành "viện sĩ" nếu dịch ra tiếng Việt: the member of Academy-tiếngAnh; chlen Academy- tiếng Nga.

ở đây chúng tôi xin lưu ý: tại Nga có 1 tổ chức xã hội tương tự có tên (chú ý: luôn viết trong ngoặc kép) là "Viện Hàn Lâm Khoa Học Tự Nhiên Nga"- viết tắt là "RAEN". Viện này không hề là một cơ quan

khoa học, không nghiên cứu nghiên kiếc gì, không có bộ máy quản lý khoa học, không giảng dạy đào tạo, không... nhiều thứ khác, hoạt động như một câu lạc bộ của những người có học vị phó tiến sĩ trở lên, với điều kiện duy nhất: có bằng kandidat và đóng lệ phí 1750 rup (khoảng hơn 60\$US) và thế là những "nhà" Việt nam tham gia vào cái "viện" này thành ra "viện sĩ" tuốt tuốt, nào là "Viện sĩ giáo sư", "Tiến sĩ - giáo sư- viện sĩ", mặc dù có những "tiến sĩ" bảo vệ ở Nga mà không nói được tiếng Nga, "giáo sư" mà không giảng đường, không trường trò và nơi làm việc, có "viện sĩ" hoạt động chính là làm chủ kho, chủ chợ...

Nữ "Viện sĩ" đầu tiên của nước ta mà báo Thanh niên đưa tin chắc hẳn là "viện sĩ" của viện này. Sở dĩ tôi phải để hai từ viện sĩ trong nháy nháy là vì đúng ra những người như chị Kim Bảo tham gia cái viện này tiếng Nga gọi là thành viên - chlen, chứ không bao giờ được phép gọi bừa là viện sĩ - akademik.

Viện sĩ Viện hàn lâm khoa học - akademik ở Nga là một học hàm cao quý và là học vị tốt đỉnh trong khoa học. Có 3 Viện hàn lâm khoa học được quyền phong học vị đó: Viện Hàn Lâm khoa học Liên Bang Nga (Viện HLKH Nga), Viện hàn lâm Y học LB Nga, Viện Hàn lâm nông nghiệp LB Nga. Mỗi Viện nghiên cứu khoa học của Nga (NhII) thường chỉ có 1 viện sĩ hàn lâm làm Viện trưởng. Năm 1998 cả nước Nga chỉ bầu thêm được 4 viện sĩ hàn lâm Viện HLKH Nga, trong đó có 1 người người trẻ nhất cũng đã 46 tuổi được bầu thẳng không qua hàm Viện sĩ thông tấn (tương tự như chức ủy viên dự khuyết Bộ chính trị so với Ủy viên bộ chính trị). Nhiều nhà khoa học cả cuộc đời mơ cũng không được bầu làm Viện sĩ. Viện sĩ hàn lâm KH Nga được xã hội và Nhà nước tôn trọng, có chế độ đãi ngộ cao hơn, có tiếng nói với chính quyền.. Trên báo chí, văn bản, giấy tờ Hàm viện sĩ được ghi là "Academik"- chính xác dịch ra tiếng Việt là Viện sĩ. Còn thành viên các "Viện" CLB kia nên dịch đúng là "thành viên", "hội viên"-member of Academy, chlen Academy. Số nhà khoa học VN được mang danh hiệu Viện sĩ hàn lâm của Viện Hàn lâm KH Liên Xô -AN СССР (trước đây) - nay là Viện HLKH Nga (RAN) từ trước đến nay chỉ đếm không hết mười đầu ngón tay. Và tôi rất lấy làm lạ tại sao những người chỉ vừa bảo vệ luận án phó tiến sĩ mà thực chất chưa biết ra làm sao lại dám đứng kê bên những nhà khoa học thực thụ đầu ngành như cố giáo sư viện sĩ Nguyễn Đình Tứ, giáo sư viện sĩ Nguyễn Văn Hiệu và vừa rồi là viện sĩ Nguyễn Duy Quý và viện sĩ Đặng Vũ Minh?

Nếu là nhầm lẫn thì nhân tiện đây tôi cũng xin chúng ta chỉ nên đóng cửa để bảo nhau, chứ nói lộ ra người Mỹ, người Nga biết được e rằng họ sẽ cười chết mất vì bảo vệ được đến cái bằng phó tiến sĩ rồi mà vẫn không hiểu cái chlen của viện này viện nọ tiếng Nga, cái member of Academy là cái gì mà lại nhầm tai nhầm hại thành ra viện sĩ viện hàn lâm thì là loại phó tiến sĩ gì vậy?

Đồng thời cũng nhân tiện đây tôi, với tư cách một công dân, đề nghị báo chí nên điều tra cho rõ ngọn ngành rồi hãy cho đăng tin, bởi vì cho dù có cố tình hay vô ý nhầm lẫn thì cái nhầm lẫn kiểu ấy đều tai hại

nhau, bởi vì sự lừa đảo trắng trợn hay sự ngu dốt trắng trợn đều cản trở khoa học nước nhà bước vào thế kỉ XXI. Mà ở thế kỉ này chúng ta hi vọng biết bao về một nền kinh tế trí thức đặng có thể đưa đất nước ra khỏi đói nghèo và lạc hậu.

ĐTA

Tin vui. . .

- Thông báo để làng Văn Việt Nam

mừng:

Ông Phan Cự Đệ, nhà phê bình văn học của Việt Nam vừa được Viện hàn lâm quốc tế về thông tin tân phong "viện sĩ" của viện này.

Buổi chiều đăi nhân việc ông nhận danh hiệu lẽ ra phải được tổ chức trọng thể, báo của ông Thạch và báo ngoài luồng (tên gọi báo lá cải) rùm beng đăng tải.

Song vì có bài "Học giả" của Lê Tử Trọng đã lan truyền trong người Việt ở Mátxcova , nên người ta chỉ làm bữa cơm mừng ông. Thiên Can, nhà chế tạo viện sĩ, người đưa thuyết "âm dương" vào ngôn ngữ Nga có mặt trong bữa đó. Khi ông Nguyễn Bá Anh đề cập đến đề tài "Viện sĩ" thì ông Thiên Can đã... đánh trống lảng.

Đề nghị Viện Văn Học nhắc anh em viết ngay vài bài phóng sự về ông, để kịp thứ sáu này ông về Hà nội là "lãng xê" ngay lên báo Thanh Niên.

Nhân đây cũng xin thông báo cho giới chức nước nhà ở Hà nội biết thêm vài mẫu mã mới trong mặt hàng "phó tiến sĩ, tiến sĩ" tại Nga (tránh cố tình nhầm khi sử dụng nhân tài)

Ai cũng biết Ủy ban thẩm định quốc gia (gọi tắt là VAK - Bộ Đại học Nga) là cơ quan cấp học vị tiến sĩ và phó tiến sĩ cho những người thuộc hệ trường , viện của nhà nước và tư nhân đào tạo. Nay bộ Đại học Nga còn mở ra một VAK khác gọi là VAK quốc tế , để cấp học vị tiến sĩ và phó tiến sĩ cho những người ghi danh. Người đến ghi danh bảo vệ có quyền trình bày luận án của mình bằng các thứ tiếng hiện có trên thế giới : H□mong, Việt, Thái, Lào, Indonesia, Angola.... không phụ thuộc xuất xứ học hành. Nhưng đã chỉ rõ học vị "phó tiến sĩ và tiến sĩ quốc tế"õ không có hiệu lực sử dụng như học vị chính hiệu.

Nói gọn lại tới đây khi nhìn thấy ai đó mang học vị phó tiến sĩ (hoặc tiến sĩ) quốc tế thì mọi người phải hiểu đó là bằng cấp danh dự, cấp cho những người có nhu cầu.

Như đồ trang sức, có đồ thật thì đắt, đồ mạ rẻ tiền. Chỉ có điều người ta đã thẳng thừng nói trước để người sử dụng biết. Ngay tại chợ Vòm hàng hoá nhiều thứ đồ là mode Ý, tại Mỹ, tại Nhật... nhưng mọi người đều biết rõ đây là hàng chợ, với giá cả rẻ như bèo chỉ có thể sản xuất tại Mỹ... Tho, Nhật... Tân mà thôi.

Chúng tôi phải lưu ý việc này vì gần đây ở Xaliut 2 có anh M. nhận dịch vụ chân gỗ chế tạo phó tiến sĩ với giá 2000 USD. Nếu định về nước chui vào công sở làm viên chức thì nên đặt bằng xin. Bằng "phó tiến sĩ quốc tế" sớm muộn thì Bộ Đại Học VN cũng biết và loại bỏ.

Bằng thật do VAK cấp thường tốn kém hơn. Tối thiểu cũng không dưới 3200 USD, trung bình là 4800 USD, thời hạn chờ 30 tháng. Nhưng nếu vội muốn lấy nhanh (Express) thì không dưới 12.000 USD.

Nghe mọi người đồn (xin nhắc lại là nghe đồn) thì ông Nguyễn Mạnh Cường (biệt danh Cường Mâm) cựu xếp Thương Vụ của ta, trước khi rời Nga đã vội làm luận án phó tiến sĩ "cấp tập" trong vòng gần một năm. Chỉ riêng tiền mở hội đồng bảo vệ đã mất ngót ngét 7000 USD, chưa kể các chi phí khác để "gia tốc" luận văn.

Nghe nói các ông chủ giàu có thường chi rất đậm cho các luận án tiến sĩ của mình. Ngược lại các thầy cũng nhìn mặt mà bắt hình dong, tranh thủ vật tiền trò. Có người như ông N. đã chi tới 20.000 USD mà các thầy vẫn chưa chịu cho luận án "lên bàn đề". Với 2000 USD ngỡ rằng đó là chi phí cho luận án Phó tiến sĩ quốc tế.

Nếu không có ý định về làm việc trong công sở nhà nước và bằng cấp chỉ dùng vào mục đích trang sức, thì nên mua loại bằng "quốc tế" này về khoe làng xóm rằng ta đây cũng là giòng dõi thi thư, không phải trọc phú. Giá cả như thế cũng hợp lý. Nếu chưa có bằng đại học, chỉ cần nộp 50 USD + ảnh 3x4 cm người ta sẽ biến bạn thành một người có bằng tốt nghiệp đại học Tổng hợp trong vòng 5 phút... nhờ scanner.

Tới đây nếu chợ búa đi vào quy củ, sẽ có nhiều người dư dật, bỏ chút tiền ra sắm sửa một tấm bằng Phó tiến sĩ quốc tế. Cộng thêm với giấy chứng nhận của Trung Tâm Thương Mại Kinh Tế Quốc Tế (tên giao dịch chính thức gọi chợ KT) tin chắc rằng mang về làng quê, thì bà con quê mùa cách xa vạn dặm chỉ còn biết há hốc mồm.

Thế mới bỏ cái cảnh tôi tấm mặt mũi quanh năm buôn bán vật vờ, xứng với đồng tiền bát gạo bỏ ra.

Đó là viễn cảnh thực chứ không phải đùa.

- Nguyễn Đức Bình và cuộc chiến Viện sĩ KIM BẢO

Dziệt Xô

Hắn là bà tiến sĩ Đào Tuấn ảnh và ban biên tập báo *Lao động* không lường được tiếng nổ của bài báo "Có nên gọi là viện sĩ hay không" đã làm rung động giới khoa học nước ta.

Thật ra một tiếng nổ lớn đã phát ra từ hai tháng trước đây khi một tác giả với bút danh Lê Tự Trọng đã tung ra bài viết về chống nạn học giả. Bài viết đã gửi đến một số báo để đăng, nhưng không ai dám hạ bút.... vì sợ. Tiếng vọng của nó cứ âm thầm trong giới trí thức, chủ yếu là Hà nội.

Cánh sư phạm chúng tôi cũng được chuẩn bị tinh thần xem loạt phóng sự của VTV3 về "nữ viện sĩ đầu tiên của Việt Nam".

(Xin chị Hiếu Lá đừng phật ý, tôi biết chị đã tuyên bố chị là "viện sĩ RAEN của nước ta, nhưng tao đêch thêm đề TV bêu tên..." như chị đã tuyên bố ở Mátxcova trước khi về nước. Tôi trích nguyên văn lời chị, không sửa)

Chúng tôi cũng được anh em bạn bè trên Bộ Đào Tạo bàn tán rằng "trên" đang gợi ý xếp cho Kim Bảo một chỗ ngồi vụ phó hay vụ trưởng gì đó ở Bộ này, rằng Kim Bảo đến Bộ này khoe một tấm hình chụp cô ta đứng cạnh Nguyễn Đức Bình, Ủy viên Bộ Chính trị ĐCSVN khi ông thăm Mátxcova năm nay, rằng cán bộ tổ chức rĩ tai nhau : Ông Bình bảo lãnh tư cách của cô Kim Bảo., rằng VTV3 được "trên" cho phép làm cuốn phim truyền hình về Kim Bảo để chiếu cho bà con xem vào dịp cuối năm, còn các báo được bật mí tung hết lời hay ý đẹp để dân ta thưởng thức nhân tài nước nhà.

Con đường hoạn lộ của Kim Bảo "chưa có bao giờ đẹp như hôm nay" đang diễn ra như trong kịch bản thảo tại Mátxcova thì bỗng như sét nổ giữa ban ngày, bà tiến sĩ Đào Tuấn ảnh, người theo học đại học 30 năm trước và đã bảo vệ luận án Tiến sĩ ngôn ngữ học tại Đại học tổng hợp quốc gia Mátxcova gần 20 năm trước đây đã có lời trên báo. Tiếp đó là giới khoa học lên tiếng ủng hộ ý kiến trên của bà ảnh.

Cuộc bút chiến giữa những con người muốn bảo vệ danh dự cho giới khoa học với những người bảo vệ phe "viện sĩ " gốc gác Nga du nhập về trong nước tưởng rằng đã rõ như ban ngày, phần thắng đã nghiêng về báo Lao động..... thì bỗng dung "trọng tài" Nguyễn Đức Bình vào trận, khiến trận đấu xoay theo hướng khác.

Tại sao ông Nguyễn Đức Bình phải vào trận. Theo cô Kim Bảo thuật chuyện cho người nhà thì: khi sang Mátxcova, các đồng chí lãnh đạo Sứ quán biết tài cô đã khoe với ông Bình. Ông hứa đảm nhận trách nhiệm dắt Kim Bảo vào Bộ Đào tạo vì ông cho rằng chức Ủy viên bộ Chính trị sẽ không đến với ông khoá tới, cần có người phe mình cài các chỗ.

Màn kịch lớp lang đang thuận buồm xuôi gió, nào là báo chí, nào là VTV3, nào là ông tây mũi lõ ở sứ quán Nga sẽ trao bằng viện sĩ... (chứ không phải như cái thẻ của chị Hiếu Lá)... thì chuyện bung ra. Việc báo chí phanh phui khiến cho cô Kim Bảo bị tước cơ hội duy nhất bút lên đỉnh cao danh vọng. Mất nó là mất mọi quyền lợi không nhỏ. Ông Bình thì mất mặt với đàn em. Gì thì gì ông đã là thủ lĩnh khối tư tưởng, đang còn ngồi lù lù mà có kẻ dám cản mũi kỳ đà, không chịu hiểu ý ông.

Cay cú nhất VTV3 vì đơn đặt hàng gần xong, hợp đồng bị huỷ giữa chừng khiến họ mất mồi, tung lời đe dọa bà ảnh giọng đằm mùì "xã hội đen".

Đám báo chí đã tung hô Kim Bảo cũng ngượng và thay vì ủng hộ công luận thì họ lại liên kết nhằm hạ thủ tác giả Đào Tuấn Ảnh và báo Lao động. Tình cảnh của Kim Bảo thật đúng là "kê cân": nuốt cũng không vô, mà khạc cũng chẳng ra. Chúng tôi nghĩ rằng lối thoát cho cả hai bên, sẽ diễn ra như sau: Cô Kim Bảo, hay ai đó sẽ viết một loạt bài nói rằng bốn người của ta RAEN gia nhập từ 1995 là: Đặng Vũ Minh, Nguyễn Văn Hiệu, Nguyễn Thanh Nghi, Phan Hồng Khôi, ngoài ông Nguyễn Văn Hiệu nghiêm nhiên xứng danh là viện sĩ RAN, ba ông còn lại cũng giống như Kim Bảo, báo chí cũng đưa tin và chính họ xưng viện sĩ suốt mấy năm trời sao chẳng thấy ai lên tiếng???

Chỉ có như thế thì "sói no mà cừu vẫn còn nguyên"!!!!

Dziệt Xô

- Thư gửi bạn ta (1-9)

Bùi Bảo Nứa

Thư số 1

Mátxcova 3 tháng 12 năm 2000

Gửi bạn ta,

Năm 1978 lúc nằm viện chữa bệnh, tôi có đọc bài phú "Cuộc đời người cán bộ nghệ sĩ" của Dũng Hiệp đăng trên tạp chí "Sân khấu nghệ thuật" số 13 năm 1978. Ông Hiệp mô tả văn nghệ sĩ Miền Bắc:

...Xếp giấy báo, nào Nhân Dân, nào Văn nghệ

dán đầy nhà chữ nghĩa văn chương

Ghép gỗ thùng, tấm Trung quốc, tấm Liên Xô

làm bàn viết tầm cao quốc tế

Rọc áp phích, đóng thành bản thảo,

*kịch viết đậm màu
son.*

Gò ống bơ, đun nước pha trà

*thơ ngâm vang
chất thép.*

... Ghé mồn chân thấp chân cao

*ngồi khắp khênh tựa phi trên
mình ngựa*

Màn thùng dán giấy đỏ, giấy vàng

*đêm mơ màng như lượn giữa
rừng hoa.*

Rồi ông hạ một câu:

Mới hay rằng:

Có cái có mà không

Càng thấu nhẽ có cái không mà có.

Có kẻ tâu lên các "xếp văn nghệ" nào là tác giả có ý xô xiên, nào là cạnh khoé. Vì vụ này, nhà thơ Lưu Trọng Lu "con nai vờ ngờ ngác" bị cạo gáy do lơ đễnh "canh gác", một hình phạt được coi là nhẹ có châm chước đến sự vắng mặt của ông.

Thật ra người Việt ta rất giỏi, giỏi đến mức biến không thành có, biến thiếu thành đủ, biến ít thành nhiều... đúng như tác giả viết chứ không hề cạnh khoé ai cả.

Ông Nguyễn Đình Đức, bên Nga là một trong những người có tài "biến không thành có" như nhà ảo thuật Cooperfiel, hãy nghe công ty FPT (Việt Nam) viết:

"Là giáo sư danh dự của Đại học Tổng hợp châu Âu, viện sĩ Viện Hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga, Viện Hàn lâm phát minh sáng chế quốc tế, Nguyễn Đình Đức là một trí thức trẻ được biết đến nhiều ở Nga. Nhân dịp anh về dự đại hội của Mặt trận Tổ quốc VN, tôi đã tìm gặp anh".

Tôi hỏi bè bạn quen biết ở các nước Tây Âu thì chẳng ai biết cái Đại học Tổng hợp Âu Châu ấy đóng ở đâu, nước nào... còn Đông Âu, không cần hỏi tôi cũng biết vì tôi từng lang thang học hành và chạy chợ khu vực này nên cam đoan là không có.

Tôi nhảm.

Té ra là cái đại Học Tổng hợp Âu Châu ấy là có thực, ngay tại thành phố Đup na, cách Mátxcova 2 giờ xe hơi. Theo Nguyễn Văn Thạc thú nhận thì Đức có đưa cho Thạc xem cái giấy công nhận "giáo sư của trường", mặc dù Thạc biết Đức vừa ra lò chưa hề dạy một giờ nào. Đức mô tả nó là một cái trường do Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga (gọi tắt là RAEN) để ra. Vì đóng tại Nga, mà Nga lại là Âu châu, thì người ta đặt tên như thế (!)

Bản thân RAEN cũng không có chức năng đào tạo, không nhiều thứ khác cho nên đứa con của nó cũng không khác gì hơn là cái "đại học ảo" chuyên cấp các chứng chỉ rơm. Nó đã cấp phong cho Đức cái chứng chỉ "giáo sư rơm" để rồi Nguyễn Văn Thạc cố tình lảng xê lên báo.

Hai mươi năm trước, tại Việt Nam khi xét phong giáo sư cũng có chuyện lộn xộn. Trò xét phong cho thầy, rồi nhiều "thầy" chẳng thấy dạy giờ nào, bỗng dưng được đôn thành giáo sư. Chẳng thế mà có câu đối:

Suốt đời không dạy, gọi là Giáo

Cả ngày ôm vợ, đấy là Sư

Các thứ chứng chỉ khác của Đức, tôi ngờ rằng cũng "gà cùng một mẹ" cả thôi.

Bùi Bảo Nira

Thư số 2

Mátxcova 4 tháng 12 năm 2000

Gửi bạn ta,

Tại công viên Lê Nin, có một nhà gương dị dạng, do Tiệp Khắc dựng lên, tên là nhà cười. Chui vào trong, lúc thì mặt bạn dài ra, méo đi, lúc thì chân chổng ngược lên trời, tay dài khươ như vượn...nghĩa là nó làm bạn thay đổi về hình dạng vật lý để gây cười.

Có một cái nhà gương khác, hay hơn nhiều, nhưng không gây cười mà lại gây bức. Nó không những có thể biến con người dị dạng thành người đẹp, mà còn biến được trí thức lưu manh thành nhà khoa học, kéo thời gian hiện tại lùi về quá khứ...

Đó là vài số báo Phụ Nữ và Thanh Niên gần đây viết về nữ viện sĩ đầu tiên của nước ta.

Tờ Phụ nữ viết:

"Trước tiến sĩ Trần Kim Bảo, VN đã có một số trí thức được bầu chọn làm viện sĩ nước ngoài của Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga như GS.VS Nguyễn Văn Hiệu, GS.VS Trần Văn Cơ, GS.VS Đặng Vũ Minh..."

Báo này nhằm tai hại. "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga" là một tổ chức xã hội, phi chính phủ... thành lập vào khoảng 1989-1990.

Ông Hiệu được bầu làm viện sĩ Viện hàn lâm khoa học Liên Xô từ 1982, nghĩa là trước khi cái "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga" hữu danh vô thực ra đời.

Ông Hiệu là nhà khoa học đàn anh, tầm cỡ khác hẳn với cặp thầy trò ma giáo "âm dương" Trần Văn Cơ - Kim Bảo, mà Kim Thoa, tác giả bài báo dám bỏ chung một rọ thì thật là bậy hết chỗ nói.

Tác giả không biết hay chỉ nghe Kim Bảo "kể lại" rồi đưa lên mặt báo? (...)

Tôi ngờ, chính Kim Bảo là người nói chuyện trên.

Vì rằng tờ Thanh Niên trong bài "Bà nữ Viện sĩ" viết rõ Kim Bảo kể rằng nếu Kim Bảo ở lại Nga thì được cấp nhà, cấp lương, được quyền chọn trường học cho con....

Cái này thì đến cai Thạc cũng phải bịt mũi chê thầy trò Trần Văn Cơ - Kim Bảo.

Hãy nghe sự thật: Sau khi bảo vệ học vị tiến sĩ xong, Kim Bảo được Thạc xin một chỗ làm hợp đồng trong "Ban làm từ điển Nga-Việt" với mức lương mặt rập là 600 rúp/tháng (=22 USD). Trong khi một người Việt Nam tại Mátxcova cần chi tiêu hàng

ngày bao gồm thức ăn, phương tiện đi lại, nhà cửa, và giấy tờ tùy thân không dưới 10 USD/ngày.

Kim Bảo làm "phụ động" cho bà Beleskaya trong cái gọi "ban làm từ điển Nga Việt" tại một cái phòng nhỏ như hũ nút dành cho cả chục vị tuổi tác xuýt xoát "cổ lai hy". Trụ được một tháng thì Kim Bảo ngán đến cổ, bỏ luôn về nước, chứ chẳng có ai mời Kim Bảo ở lại cả. Cái mà "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga" duy nhất có thể cấp cho Kim Bảo là một cái thẻ bé xíu gập lại to hơn hai ngón tay bìa cứng, bán đầy các hẻm xe điện ngầm, chứng nhận là thành viên của họ, chứ nhà cửa và lương lậu họ làm gì có mà cấp.

(...) Đúng là loại trí thức mõi!

Bùi Bảo Nứa

* * *

Thư số 3

Mátxcova 5 tháng 12 năm 2000

Gửi bạn ta,

Chỉ số thông minh IQ là một đại lượng được đưa ra để đánh giá sự thông minh của con người. Các nhà khoa học thường liên hệ nếp nhăn vỏ não với các chỉ số này.

Lòng tự hào chủng tộc khiến cho dân da vàng thường cố gắng minh chứng rằng họ không thua kém, nếu không phải là thông minh hơn người da trắng. Dân Việt ta cũng không phải ngoại lệ.

Thập niên 70-90 khi làm việc trong nước, tôi có dịp được hầu hạ các nhà khoa học Việt Nam. Họ tài lắm, chỉ có một vài cái phòng thí nghiệm nho nhỏ, dăm ba người, máy móc chấp vá, đa phần cũ rích, cái chạy cái không, thế mà năm nào cuối năm cũng thấy họ công bố các công trình khoa học "tầm cỡ quốc tế", theo đúng ngôn từ thốt ra cửa mồm, rất văn chương: "Thí nghiệm này, tháng trước mới được làm ở Paris... New York...London... thì tháng này chúng tôi đã tiến hành ở Nghĩa Đô..."

Năm 1985, nhà vật lý Nguyễn Nguyên H., bỏ gần tuần lễ thảo ra cả chục đề án từ xây dựng nhà máy làm điốt phát quang giá phọt phẹt vài triệu đôla, đến nhà máy sản xuất bột từ làm băng video cạnh tranh với Nhật bản, rồi cho đến "công nghệ cao" đóng vỏ vệ tinh cho ấn độ... Đồi lúc cao hứng, trước anh em đồng nghiệp ông đăng ký "kế hoạch" trong 6 tháng cuối năm sẽ ra lò... 16 công trình nghiên cứu khoa học. May mà hai đồng nghiệp của ông can đi (chục năm sau hai ông này cũng trở thành viện sĩ), ông mới chịu rút xuống còn... 10 công trình.

Lúc ấy tôi nghĩ là họ là những người hay đùa hay chí ít cũng là những "em bé giàu trí tưởng tượng". Mọi hoài nghi ấy tan đi khi tôi có dịp sống ở Nga. Tôi đã được mở mắt khi thấy người nước ngoài ca ngợi trí thông minh của dân ta. Ông V.P., từng là Trưởng ban Ban lập trình hệ thống Liên hiệp sản xuất máy bay AVIASTAR" (làm máy bay TU 204) ở thành phố Ulianovsk có lần tâm sự:

"Tại Dubna, Trung tâm quốc tế nghiên cứu Vật lý hạt nhân, nhà nước Liên Xô chi cho mỗi cán bộ nghiên cứu khoa học là 25.000 rúp một năm tiền đề tài khoa học (không kể chi phí lương, hành chính và điện nước...). Giá một tấn nhôm là 400 rúp, đồng thời 600 rúp... trong khi giá thị trường thế giới 1000 đôla một tấn nhôm và 1800 đôla một tấn đồng. Hai mươi năm ngàn rúp nếu không hơn thì cũng không thể thấp hơn 25000 đôla. Hàng năm hơn bù kém, một cán bộ chúng tôi cũng chỉ có một báo cáo khoa học. Thế bên nước ông ra sao?"

Tôi đành nói bừa rằng ở một viện khoa học đầu đàn của nước ta người ta chỉ cho một cán bộ khoa học chừng 1000 USD/năm. Dĩ nhiên tôi không dám hé răng tiết lộ cho ông ta biết rằng đây là tiền trên sổ sách, thực tế phải "hoá giải" số tiền đó bằng cách trả 5% dịch vụ để có tiền mặt chi vào bữa cơm trưa, bù thêm vào lương cứng...chưa kể đến có những khoản được nhà nước cấp cho để "đầu tư chiều sâu" phải "lại quả" cho người cấp tiền từ 40-60% như thoả thuận. Tôi cũng dẫu nhem cái tin một bà phó giáo sư nọ ở Hà nội hôm rồi đăng đàn lãng xê một lúc 10 báo cáo khoa học, hoặc các nhà khoa học ta đang bò lê trên giường "vẽ" hoá đơn để hợp thức hoá số tiền mọn được cấp.

Ông V.P. thán phục:

- Cứ cho là các bạn chuyên tâm làm việc với cường độ như chúng tôi, với số tiền được cấp ít ỏi hơn 25 lần mà các bạn làm được những công trình như chúng tôi thì quả là các bạn đã thông minh hơn chúng tôi 25 lần để bù lại.

Ruột tôi nở ra từng khúc, nhìn quanh thấy người Việt lăm lăm tài thật.

Ông H. là nhà toán học, Tiến sĩ trong lĩnh vực mũi nhọn tin học: "Trí khôn nhân tạo". Trong buổi ông bảo vệ luận án tiến sĩ, một đồng nghiệp Nga hỏi:

- Số người Việt Nam tài giỏi và thông minh như ông có nhiều không?

Ông H. đáp:

- Người như tôi ở Việt Nam, xe chở đầu đong!

Các bạn Nga phục lẫn tính khiêm tốn của ông và cũng kinh ngạc sự thông minh của người Việt Nam. Khi phát biểu câu này ông H. chắc chắn đã xuất phát từ lòng yêu nước thiết tha, tình cảm tự hào dân tộc chân thành và mong muốn thiên niên kỷ của người Việt được sánh vai với các cường quốc năm châu. Ông H. sau đó ít lâu đã trở thành Viện sĩ khoa học Nga và chắc hẳn ông không thể ngờ điều mong muốn thâm kín của ông thể hiện qua câu nói kia lại chóng trở thành hiện thực như vậy. Ông tất phải hết sức vui mừng và tự hào khi thấy chỉ hơn một năm sau, ông không còn cô đơn với danh hiệu Viện sĩ khoa học Nga nữa. Các nhân tài của ta trùng trùng lớp lớp theo gót ông đang ngày ngày thăng hoa thành Viện sĩ khoa học Nga.

Mừng quá đi thôi, sự kiện này xảy ra đúng lúc đất nước ta đang trong thời kỳ đổi mới. Nhân tài ta nhiều như thế chẳng mấy nữa các Viện hàn lâm Nga sẽ họp thường kỳ ở Hà Nội. Nước ta sẽ cất cánh hoá rồng.

Tôi đem chuyện này chia vui với ông bạn thân, ông này cười nhạt:

- Chẳng có gì mà phải khoe. Nước Nam ta có rồng từ lâu rồi. Ông chưa đọc chuyện Trưng Quỳnh à? Trong cuộc thi vẽ rồng, sứ Tàu sau ba hồi trống còn đang loay hoay với con rồng vẽ dở dang, thì Trưng của ta rất thông minh, cho cả hai bàn tay vào nghiền mực rồi xỏ cả mười ngón lên giấy trắng những đường ngoằn ngoèo được lý giải là con giun, một loại rồng đất. Rồng của chúng ta đầy thôi! Rồng đất!

Vợ tôi thì thực tế hơn, bà nói:

- Rồng thật thì chưa thành đâu, mới hoá được một nửa thôi. Tiếc rằng lại là hai ký tự đầu tiên của Rồng.

Anh bạn V.P. thân mến ơi, tha lỗi cho tôi nhé, tôi không dám nói thật với anh rằng, đầu năm 1999 ông tiến sĩ - viện sĩ H. chính là người hàng ngày ôm chai rượu ngồi chợ "Việt nam 2000" trên tầng 2, số nhà 1 đại lộ Solkovskye chờ anh đến thu tiền đấy...

Bùi Bảo Nira

* * *

Thư số 4

Mátxcova 6 tháng 12 năm 2000

Bạn ta,

Ông Hoàng Tùng, phó trưởng Ban chuyển bay vũ trụ hữu nghị Việt-Xô hẳn là người thích đùa khi ông mở đầu cuộc họp báo quốc tế tại một cơ quan khoa học đầu đàn của Việt Nam đóng tại Nghĩa Đô (Hà Nội) hôm 23 tháng 7 năm 1980 bằng lời tuyên bố giật gân, gây nghi ngờ:

"Hôm nay chúng ta họp mặt tại đây để chào mừng một sự kiện quan trọng. Phạm Tuân, công dân Việt Nam đầu tiên, người châu á đầu tiên đã bay vào vũ trụ... Nếu tính đến lịch sử dân tộc Việt Nam thì Phạm Tuân là nhà du hành vũ trụ thứ ba..."

Tôi nhìn ra xung quanh, mọi người cũng ngơ ngác nhìn nhau, vất óc nghĩ xem Gagarin, Titov, Lend, Amstron... những ai trong số này có chút dây mơ rễ má dính đến dòng máu con Hồng cháu Tiên...

Ông Hoàng Tùng nghiêm trang cho ngay lời giải, kể tên Thánh Gióng, nhà du hành vũ trụ đầu tiên và sau đó là cặp phi hành Tiên Dung-Chử Đồng Tử....

Mọi người ồ lên, tiếng vọng râm ran:

- Từ Thức..

- Chú Cuội nữa chứ...

Cuội thì đến con nít cũng biết. Những đêm sáng trăng nhìn lên vẫn thấy chàng ôm gót đa chờ chị Hằng....

Cuối cùng tất cả mọi người đều công nhận thực tại là Phạm Tuấn, bằng xương bằng thịt đang bay trên trời chứ không phải các nhân vật huyền thoại, chỉ tồn tại trong trí tưởng tượng.

Vừa rồi thấy báo trong nước lảng xê Kim Bảo, gọi là nữ viện sĩ đầu tiên của nước ta. Học cách tư duy của ông Hoàng Tùng, để xem ai là viện sĩ đầu tiên của ta trước cô Kim Bảo, tôi lục trong trí nhớ.

Trong óc tôi hiện lên bài của Hàm Châu, đăng trên trang 2, Báo Nhân Dân Chủ nhật năm 1989. Bài báo nói về bà Đặng Thị Hồng Vân, giảng viên trường Đại Học Dược khoa Hà nội, được Viện hàn lâm Dược học của Pháp bầu làm Viện sĩ.

Bà Vân nhận danh hiệu viện sĩ lúc gần tuổi 70. Khi bà lên bục giảng đại học thì tuổi tôi vẫn quần đùi chơi bi ở phố. Lúc tôi mài đũng quần trên ghế Đại Học Tổng hợp thì được nhìn thấy bà làm việc sát khoa tôi theo học.

Rõ là làng báo Việt Nam tỏ ra kém cỏi vì... không chịu đọc, hoặc giả chị Kim Bảo nói bừa đi mà làng báo cũng cứ nuốt sạch, chẳng nề mặt ông Hàm Châu- chắc hẳn còn sống sờ sờ trên đời- tác giả bài báo nói trên.

Nhưng cũng có thể chị Kim Bảo chưa đọc bài đó nên chưa biết, hoặc giả có biết thì lý giải rằng bà Hồng Vân đã khuất núi, cho nên trên đời này chỉ còn chị là Viện sĩ đầu tiên của Việt Nam.

Té ra chị Kim Bảo cũng nhầm nốt.

Có một nữ Tiến sĩ kinh tế, được kết nạp vào cái gọi là Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga (cùng một Viện hàn lâm của Kim Bảo) từ tháng 1-2000, nghĩa là 9 tháng trước khi Kim Bảo được hội đồng 23 người nghe "thầy âm dương" trình bày hộ cái "công trình" của cô, để rồi "nhất trí bầu cô" làm viện sĩ, để rồi cô "hết sức sùng sốt" không tin rằng "đù đó là sự thật".... Nghe cũng mùi như cải lương đầy chứ.

Nữ viện ấy tên là Đặng Thị Hiếu Lát, người có nhiều cái mà Kim Bảo không thể không biết:

- thứ nhất, chị Hiếu Lát là phân hội trưởng của một cái hội có cái tên nghe rất kêu, mới trình làng hai tháng trước đây tại Thương vụ.

- thứ nhì là phân hội của Hiếu Lát và phân hội của Kim Bảo cũng thuộc Hội Khoa học của Nguyễn Văn Thạc, thành viên không mấy người, suốt ngày tụ họp ở khu Konkovo, sao Kim Bảo lại nói là không biết được nhỉ.

Kim Bảo mới được ai đó thổi ống đu đủ, nống lên thành viện sĩ, mắt hoa lên tưởng nhầm mình là người đầu tiên đã dành, còn thầy Trần Văn Cơ (Thiên Can), tự khoe là bầm độn gieo quẻ giỏi sao không bầm ra được "viện sĩ" Hiếu Lát. Chẳng lẽ Trần Văn Cơ suốt ngày chạm mặt Hiếu Lát lại không biết rằng đây mới thực là "người phụ nữ viện sĩ đầu tiên " hay sao?

Dur luận Mátxcova đồn rằng: có thể chị Hiếu Lá không kiếm được 23 ông bọm rượu để rùm beng cái buổi "bầu" viện sĩ, cho nên ít ai biết. (Cũng có thể chị biết là viện sĩ ròm nên không đại phô ra)

Mà chị cũng chẳng cần kiếm cái "hội đồng chuột" để làm lễ bầu cho phí tiền. Chỉ cần ghi danh, đóng tiền lệ phí cho Viện hàn lâm khoa học rồi đợi họ quăng mảnh giấy chứng nhận gấp lại bằng mặt chuột kẹp (giống như Propus), bỏ túi đợi thời. Mà cũng chẳng phải giả vờ xúc động làm gì vì chị biết rõ khi rút tiền ra mua thì phải nhận được hàng.

Tiền trao, cháo múc. Thế thôi.

Chỉ tiếc cho chị Hiếu Lá không có được tận hưởng cái cảm xúc như Kim Bảo khi nghe tin.... "được bầu". (Chứ không phải là có bầu, mang bầu theo cách nói của dân Nam Bộ)

Tôi cũng không dám chắc ở Mátxcova chỉ một mình chị Hiếu Lá đang cầm trong tay cái danh hiệu "viện sĩ". Tôi biết trong con số "viện sĩ" nhiều chị em cũng đã khôn ngoan kín tiếng sắm "viện sĩ" phòng hờ, nhưng chưa dám mang khoe ra mà thôi.

Bất giác tôi nhớ tới đoạn thơ miêu tả anh nghiên cứu sinh Đôm 5 suốt ngày lo lùng hàng gửi về nước để vợ con bớt cảnh nheo nhóc tại quê nhà:

..."Các con ta sẽ thôi cảnh ba năm một lớp

Có quà cho cô chúng sẽ đứng đầu

Những kẻ quê mùa làm sao hiểu nổi

Đu-rắc ta-côi nay bỗng hoá thân đồng..."

Chẳng có lẽ Kim Bảo lại "có quà" cho mấy anh báo chí và truyền hình hay sao?

Hay là tôi đích thực là kẻ quê mùa mất rồi. Chán thật!!!

Bùi Bảo Nửa

Chú thích:

Đu-rắc ta-côi: tiếng nga nghĩa là "người ngu đần đến vậy"

Thư số 5

Mátxcova ngày 17 tháng 12 năm 2000

Gửi bạn ta

Trong số hơn 300.000 sách viết về Napoleon thì cuốn "Napoleon Bonapac" của nhà sử học người Pháp Tác-le là khá thành công. Sách được dịch ra tiếng việt đầu những năm 60, miêu tả một chi tiết hết sức thú vị trong buổi lễ lên ngôi hoàng đế của

Napoleon. Chi tiết đó là khi giáo hoàng vừa chia vương miện thì Napoleon giật lấy và tự đội vào đầu mình....

Napoleon hẳn xem mình đứng cao hơn giáo hoàng nên hành xử như vậy. Giáo hoàng phải nín nhục là đương nhiên vì nhiều vua chúa châu Âu thời đó nghe tên Napoleon run lên bần bật.

Ông Bregionep, cựu tổng bí thư Đảng Cộng sản Liên Xô, ngoài chuyện ép cấp dưới phải phong cho ông vài lần anh hùng để được đúc tượng ở quê, đã tiện thể cho đàn em viết cuốn hồi ký "Đất nhỏ" ký tên ông, rồi cuốn sách này tháng 3-1980 giật luôn giải thưởng Lê nin về văn học, đương nhiên có cả phim được dựng sau đó....

Bregionép nắm trong tay chiếc "valy hạt nhân" đủ cho quả địa cầu tan tành trong phút chốc, thì việc các nô bút cúi đầu viết và cái hội đồng chuột của Bộ Văn hoá Liên Xô "nhất trí" xét duyệt giải thưởng văn học Lê nin cũng chẳng có gì là lạ.

Xứ Nam ta có chuyện lạ không kém.

Bất chấp công luận lôi ra vụ "viện sĩ", Đài VTV3 và Kim Bảo vẫn muối mặt trình làng tối thứ năm vừa qua trên màn hình nhỏ ở Hà Nội. Một người bạn của tôi ở Đại học Sư phạm ngoại ngữ Hà Nội meo (mail) thêm tin về bà viện sĩ :

"Bà Kim Bảo đem chứng chỉ viện sĩ đi công chứng, hội công chứng không dẫu dám dịch là viện sĩ, thế là bà ta tự dịch có một câu kèm theo "tôi là Trần Kim Bảo, tự dịch những dòng trên, nếu sai tôi xin chịu trách nhiệm" để được công chứng".

Napoleon, Bregionep tóm giữ sức mạnh thật sự trong tay, thì còn có lý, chứ cái bà viện sĩ gốc gác buôn hàng tàu ở Xaliut 3 này thì mạnh ở cái quái gì mà dám ngồi xỏm lên dư luận được. Hay là Kim Bảo là nhân tài xuất chúng của nước Nam ta?

Quả nhiên giờ bài báo gần đây thấy chị Bảo kể là báo "Đất nước" ngày 22/9/2000 đưa tin chị được bầu làm viện sĩ làm chị "hết sức bất ngờ".

Về cái tờ "Đất nước" xin nhường lời cho bà con chợ Vòm nhận xét.

Đó là tuần báo, hàng tuần được chở thẳng ra chợ KT để rồi nhân viên ban quản trị chợ hồi hả chạy như ma đuổi dúi vào tay người đọc. Tin tức thì cũ rích, cứng nhắc, chưa kể có lần Đặng Trần Cự, tổng biên tập, đã đưa tin Kim Bảo là "nữ tiến sĩ ngôn ngữ học đầu tiên của Việt Nam", để rồi mấy hôm sau bị Chu Huy Sơn đá nhẹ khi thông báo người nữ tiến sĩ ngôn ngữ học đầu tiên lại là... bà Đoàn Hương.

Cũng thông cảm với ông Cự khi "trái tim làm chỗ để lên đầu" thì óc vốn bã đậu ắt phải mù mịt đi.

Báo Phụ Nữ ở Việt Nam lăng xê Kim Bảo như sau:

... chị đã là tác giả của hai cuốn sách "Văn bản như một hiện tượng ngôn ngữ" (Dẫn luận - Tổng hợp các quan điểm Đông-Tây trong lĩnh vực ngôn ngữ - NXB Sáng tạo Mátxcova, 1999) và "Văn bản và ngôn ngữ qua lăng kính thuyết âm dương" cùng NXB - năm 2000.

Về tài viết, nếu đúng nội dung khoa học thực sự như quảng cáo để người Nga đọc và đánh giá, thì tài năng chị Kim Bảo chắc hẳn vượt xa vài cái đầu các viện sĩ hói trán của Viện hàn lâm khoa học Nga. Chỉ xét riêng về khối lượng chị làm được trong một thời gian ngắn ngủi trong bối cảnh phải lo đủ thứ trên đời: nào là chạy chợ bán hàng, nào là lo cho thằng con, nào là cặm cụi viết lách, thì quả là chị là con người đầy nghị lực, đầy tài năng. Bằng Thống, người có biệt tài cùng một lúc tai nghe, mồm phán, tay viết, nếu sống lại cũng xin chào thua.

Hỏi ra mới hay là sách dẫn ra ở trên do thầy trò Trần Văn Cơ - Kim Bảo tự biên tự diễn, tự lên khuôn, được gắn cái tên nhà xuất bản Sáng Tạo loè đám dân đen chợ búa chúng tôi bên Mátxcova và những người ù ù cạc cạc bên xứ nhà vốn sùng ngoại. Nhà xuất bản Sáng tạo, không phải cái gì khác hơn là nơi phát hành sách rởm của ông Thạc. Chẳng người Nga nào biết tới cái nó ngoài mấy ông bà "viện sĩ" ăn to nói lớn ở khu Konkovo.

Chính cái nhà xuất bản ấy đã in một loạt công trình "tâm cỡ quốc tế" của Nguyễn Đình Đức, tiến sĩ, giáo sư viện sĩ của 3 viện hàn lâm, để rồi qua mặt những người lãnh đạo chính trị nước nhà (nhưng yêu khoa học) "cơ cấu" Đình Đức làm Ủy viên trung ương Mặt trận tổ quốc Việt Nam, một chức vụ tương đương hàm "bộ trưởng" như ông Đức thường kín hở khoe với đám trí thức người Việt ở ĐHTH Mátxcova (MGU), trước khi ông Đức về nước giữ trọng trách tại Vụ Xuất bản Bộ GD và ĐT (theo lời khoe của ông Đức).

Vũ Trọng Phụng sống lại hẳn phải ngả nón chào thua cho cái công nghệ "trồng người" kiểu này, mà thời cụ mới chỉ để ra được Xuân tóc đỏ.

Bùi Bảo Nứa

PS. Thành thật xin lỗi báo Phụ Nữ và Thanh Niên nếu vài chi tiết trong bài có sai lệch nhỏ nhỏ với những gì mà quý báo đã tung ra:

Chị về chịu tang mẹ và quyết định đón con sang với mình. Hai mẹ con no đói nuôi nhau bằng khoản tiền học bổng ít ỏi có được, nhờ trước đó chị đỗ đầu kỳ thi tuyển nghiên cứu sinh. Bữa ăn hàng ngày của Kim Bảo thường chỉ gọn nhẹ là ổ bánh mì quét bơ và chai nước lọc. Chị phải tiết kiệm để có thêm chút đỉnh cho đứa con tội nghiệp...

Quý báo có thể tìm và:

1) hỏi ông Bắc (...), làm việc ở Công ty COTEX, có trụ sở: tầng 7, tầng 9 số nhà 57 phố Prosoyuznaya (Mátxcova) hiện đang có mặt ở thành phố HCM.

2) hỏi ông Đặng Trần Cự (tôi cho là Lê Tự Trọng bị nhầm nên viết trong bài là T.V.C), được xem là người kế tục ông Bắc đã có công "dìu dắt" Kim Bảo.

3) tham khảo những người Việt ở Mátxcova tối nay 17-02-2000 được xem Đài VTV4 biết câu chuyện chị Kim Bảo (...)

Đính chính:

2) Xin sửa lại nữ tiến sĩ ngôn ngữ học đầu tiên của ta là Đoàn Hương

* * *

Thư số 6

Mátxcova 18-12-2000

Gửi bạn ta,

Theo sử sách, thời Đông Chu bên Tàu có ông vua nước Tề thích nghe hoà tấu sáo. Đông Quách tiên sinh là một nhạc công thổi sáo trong một dàn nhạc cung đình. Trình độ thổi sáo của Đông Quách hết sức tầm thường, nhưng vì lẫn trong đám đông nên cái dở của Đông Quách tiên sinh vua không phát hiện ra.

Sau khi vua băng hà, thái tử lên thay. Vua mới lên ngôi khác hẳn người cha, lại chỉ thích nghe độc tấu sáo. Đông Quách tiên sinh nghe vậy, sợ hãi bỏ cả sáo chạy khỏi dàn nhạc cung đình.

Đó là chuyện Tàu, giờ sang chuyện Tây.

Ông Nguyễn Đình Đức, bên Nga, người được "chú T." ưu ái giới thiệu thay mặt trí thức cộng đồng Đông Âu vào Mặt Trận Tổ quốc Việt Nam với những thành tích được FPT đưa tin như sau:

"Là giáo sư danh dự của Đại học Tổng hợp châu Âu, viện sĩ Viện Hàn lâm khoa học tự nhiên Liên bang Nga, Viện Hàn lâm phát minh sáng chế quốc tế, Nguyễn Đình Đức là một trí thức trẻ được biết đến nhiều ở Nga...."

-Vậy còn công trình khoa học giúp anh giành bằng phát minh số 120 và huy chương Kapixur cao quý của Viện Hàn lâm khoa học tự nhiên LB Nga...?"

- Nói nôm na đó là công trình nhằm chứng minh: nếu bổ sung một cách hợp lý những hạt cầu vào vật liệu hai pha có cấu trúc không gian trước đây, sẽ thu được một vật liệu mới ba pha bền hơn khi chịu lực, chịu nhiệt, độ bền tăng theo thời gian sử dụng, giảm được sự tập trung ứng suất và những khuyết tật bên trong, tăng khả năng chịu đựng khi có vết nứt...."

Tại tôi được nghe chính ông Đức kể là sau khi nghe thấy có cái bằng phát minh này, người Mỹ ngỏ lời mời ông Đức sang Mỹ thủ tay nghề với mức lương khởi điểm cho người có bằng tốt nghiệp đại học là 42.000 đôla/năm. Nhưng ông Đức rất muốn đem kiến thức về nước thực hành, nên ông từ chối sang Mỹ. Chao ơi, tinh thần yêu nước của ông thật đáng khâm phục, chả thể mà tháng 9-1998 ông phủ phục ở khách sạn Viện Hàn lâm gần nửa ngày để xin gặp ông Đặng Vũ Minh, Giám đốc Trung Tâm công nghệ quốc gia để kiếm việc, dù ông biết rõ lương nhận được tại nước nhà chỉ nhỉnh hơn 1% mức lương Mỹ mời chào - không quá 500 USD/năm.

Tại sao ông Đức lại nghĩa khí đến vậy. Té ra là ông Đức đã khôn khéo bằng tiền đổi xanh, thu vàng từ hồi thực tập ở Đại học tổng hợp Mátxcova xoay được cái bằng phát minh, để cái bằng đó mang tên mình và loè mấy ông quan ù ờ, nhưng sính bằng cấp. Thế nhưng người Mỹ lại khác, vốn thực dụng, nghe thấy "tài năng" ông Đức đã đánh tiếng mời ông sang. *Xin nhắc lại đây là theo lời ông Đức kể chứ tôi chưa nhìn thấy giấy mời.*

Thừa hiểu sang Hoa kỳ "thi thố tài năng" thì lộ mặt thật, thế là "chàng Đông Quách tiên sinh thời hiện đại" khôn ngoan cài số lùi, lẹ rút, không quên buông những lời "thiết tha yêu nước" sau khi đã "lại quả" cho "chú T." chiếc danh hiệu viện sĩ, như Đức kín hờ khoe khéo với anh em trong trường Đại Học Tổng hợp Mátxcova.

Ông C.T. một người từng làm việc khá lâu ở Viện nghiên cứu hạt nhân Dubna kể cho tôi nghe rằng ông đã vào thư viện đọc và được biết trong thời gian 68 năm (1917-1985) nhà nước Xô Viết mới chỉ cấp 108 bằng phát minh.

Bằng phát minh của Liên Xô được cấp cho những công trình phát hiện những nguyên lý mới của thế giới vật chất mà trước đây chưa ai phát hiện ra, và nó khác hẳn với bằng sáng chế, chỉ thuần túy là một giải pháp mới cho một vấn đề cụ thể, người Mỹ thường gọi là "know-how" (bí quyết). Do vậy bằng sáng chế nhiều vô kể, nhưng bằng phát minh rất hiếm hoi.

Trong 108 bằng phát minh của Liên Xô, có tới 25 chiếc thuộc về các nhà khoa học thuộc viện nghiên cứu hạt nhân Dubna. Trong số này có một bằng phát minh cấp cho tập thể 12 nhà khoa học. Viện sĩ Giáo sư tiến sĩ Nguyễn Văn Hiệu vinh dự là một trong số 12 người đó.

Về cái bằng phát minh số 120 mà ông Đức khoe, cơ quan nào cấp và nó có phải là bằng...thật hay không, đến nay vẫn là một câu hỏi.

Câu hỏi của tôi không phải là không có cơ sở khi xem xét quá trình học hành của ông Đức.

Sau khi tốt nghiệp Đại học Tổng hợp Hà nội, ông Đức được gửi sang thực tập ở khoa Toán Cơ Đại học tổng hợp Mátxcova (chứ không phải là nghiên cứu sinh như ông khoe). Ông ham mê đổi xanh và thu vàng hơn là học. Được một năm thì ông Đức xuýt mất mạng. Chả là hôm đó ông Đức mua vàng của một người Việt. Lấy có mua bán, tên này xông vào định giết ông Đức để cướp vàng và tiền. May mắn thay, ông Đức chống cự được và vớ được chai sâm-panh góc nhà đập vào đầu tên kẻ cướp, đồng thời la lối to. Hôm đó là ngày nghỉ, có một đám cưới cặp người Việt trong trường. Tên cướp ôm đầu máu bị Đức đuổi đánh, chạy thẳng vào đám cưới và bị giữ. Ngay khi rõ chuyện, anh em Đại học tổng hợp Mátxcova rất thông minh gọi xe cứu thương đưa tên cướp đi viện và giải thích với "bạn" rằng đây là chuyện say xỉn, không muốn để công an Nga đào bới, nhằm giữ gìn thể diện cho cộng đồng người Việt đang học tại đó.

Hết hạn thực tập, ông Đức xin làm nghiên cứu sinh. Khoa Toán cơ sắp xếp ông Lenxky làm thầy hướng dẫn. Thầy trò gặp gỡ nhau, ông Lenxky đưa bài toán để kiểm tra trình độ ông Đức. Chả hiểu ông Đức giải thế nào mà ông Lenxky chê dốt và không

nhận. Ông Đức sợ hãi tìm gặp ông Việt và ông Công, là hai trong số những người giỏi toán của Việt Nam đang học tại đó. Ông than:

- Nếu không được nhận học tiếp mà phải về nước thì tao chết mất!

Thương ông Đức, hai ông Việt và Công gặp ông Chương, phụ trách bộ phận quản lý lưu học sinh của Đại sứ quán để nhờ ông Chương viết giấy xuống khoa Toán Cơ xin cho ông Đức được học tiếp. Nhận giấy của Sứ quán, ông Trưởng khoa Toán-Cơ nghĩ rằng ông Đức chắc hẳn thuộc diện được phía Việt Nam cố muốn đào tạo, nên đành chấp thuận. Ông Lenxky dứt khoát từ chối nhận Đức, do vậy khoa Toán-Cơ cử người khác hướng dẫn thay.

Sau khi bảo vệ xong luận án phó tiến sĩ, ông Đức biết khó mà sờ được cái bằng tiến sĩ ở ĐHTH Mátxcova, ông xin chuyển sang Viện máy công nghiệp.

Rất may cho ông Đức lãnh đạo cái viện này "thức thời và xôi thịt" nên ông Đức đã bảo vệ thành công và nhân đà ông kiểm luôn hai cái danh hiệu viện sĩ như trên. Danh hiệu viện sĩ Viện hàn lâm New York ông Đức cũng có, chính ông kể với tôi ông đóng lệ phí bao nhiêu đôla... và chê bai đó là câu lạc bộ khoa học vô bổ. Ông Đức biết tông vớ "viện sĩ" Viện hàn lâm New York ở Việt Nam đã hết thiêng, thành ra chẳng đại xui FPT dán thêm vào nữa. Nhân đà, ông Đức kiểm luôn cái hàm giáo sư ở trường Đại học Tổng Âu Châu nhưng đóng ở... ngoại ô Mátxcova(!!!) tựa như "Hồng Công bên hông Chợ Lớn" vậy.

Cũng rất nực cười là cái trường này lại do cái gọi là "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga" để ra, không thầy, không thợ và ông Đức cũng chẳng dạy giờ nào vì còn bận rửa dĩa thay tã cho đứa con thứ hai mới chào đời. Ông Thạch, người mà hai mươi năm làm từ điển không xong, đã lẳng xê cái tit "giáo sư" của ông Đức lên báo để vừa lòng quan trên.

Ông Đức cũng từng ôm cái luận án tiến sĩ và 30 biểu bảng từ Viện thiết kế máy sang bên trường Đại học tổng hợp Mátxcova hy vọng được bảo vệ lấy tiếng thơm của trường này. Các giáo sư khoa Toán cơ sau khi nghe đã bác bỏ; ấy thế mà nhằng một cái đã thấy đề ra cái bằng phát minh số 120, mang tên ông.

Về cái bằng phát minh số 120, bạn đọc có thể tự giải đáp được. Hoặc ông Đức là một bậc kỳ tài của thiên hạ, hoặc là một trò lừa của một nhóm người có tổ chức tại Mátxcova, sinh ra nhằm thỏa mãn nhu cầu bổ xung "lực lượng kế cận" tại nước nhà, nhằm mưu đồ cá nhân trong chính trường.

Mấy ai ở Mátxcova nhìn thấy cái bằng sáng chế đó, hoạ chăng chỉ "chú T." và mấy anh báo chí cung đình.

Còn ở Việt Nam ra sao?

Ông Nguyễn Cảnh Nam, Ớp Xaliut 2 thuật lại lời ông Tùng, Viện trưởng viện Vật liệu xây dựng:

- Tôi nhận được cú điện thoại của "trên" gọi xuống nói là có một người bên Nga tài giỏi về vật liệu học, phải tìm cách "sử dụng".

Theo ông Tùng kể lại thì "Đông Quách tiên sinh" nhà ta cũng đành thú trước ông Tùng là không biết gì nhiều về vật liệu học. Thế mà thoát một cái "Nguyễn Đình Đức tiên sinh" trở thành Ủy viên Trung ương Mặt trận tổ quốc Việt Nam. Theo tôi biết thì trong Mặt trận tổ quốc Việt Nam không có bộ phận nào nghiên cứu vật liệu.

Thánh thật!!!!

Bùi Bảo Nứa

PS: Tôi sẽ trở lại vấn đề này khi nào ông Đức trình bày các tư liệu đã công bố tại các cơ quan khoa học.

Thư số 7

Mátxcova 19-12-2000

Bạn ta,

Trong tiếng Nga có từ "chlen" tương đương với tiếng Anh là "member" nghĩa là "thành viên". Nhưng chữ "chlen" lại còn có một nghĩa thứ hai rất đúng đắn để chỉ "đương vật", ngoài đời nôm na là "con b..." mà cả tiếng Anh lẫn tiếng Việt không có.

Chữ "chlen" khi gắn với chữ Viện hàn lâm dễ bị những người ác ý chơi chữ cho là con b... của Viện hàn lâm. Chính vì lý do này người Nga rất ngại (chứ không phải là tránh) dùng chữ chlen trong bối cảnh đó. Chẳng thế mà từ thời xô-viết đã có bức tranh châm biếm vẽ một chiếc bút chì có dây chỉ buộc lòng thông vào một "con b.." với chú thích ở dưới: "Viện sĩ viện hàn lâm?".

Tôi hoảng hồn khi nghe VTV4, 17-12-2000 chương trình phát cho người Việt ở nước ngoài thông báo nước ta có tới 200 con b... như thế.

Tôi ngờ ngờ không rõ ban biên tập VTV4 thống kê theo nguyên tắc nào, nhưng các "viện sĩ" hạng Viện hàn lâm New York, Viện hàn lâm thế giới thứ ba...(gọi là nguồn gốc Tây phương) khi dịch ra tiếng Việt thì dù có cố ý đi nữa thì cũng không thể dịch ra là "con b.. Viện hàn lâm" được. Vậy số con "b.. Viện hàn lâm" mà VTV4 đưa ra đích thị là sản phẩm, đặc sản của nước Nga mà thôi, không thể nhầm lẫn sang bất kỳ quốc gia nào khác.

Trừ ông Nguyễn Văn Hiệu và vài nhà khoa học đàn anh, xứng đáng danh hiệu viện sĩ của Viện hàn lâm khoa học Nga. Số viện sĩ còn lại các "Viện hàn lâm khoa học" kiểu đóng tiền ở Nga mới nảy nòi mạnh trong vòng một hai năm gần đây, sau khi vụ "viện sĩ Viện hàn lâm" New York hết thiêng.

Tôi đích thị là kẻ ếch ngồi đáy giếng.

Tưởng mình trú ngụ ở Nga hơn mười năm có lẽ, cứ định ninh cái công nghệ chế tạo "con b. Viện hàn lâm" là bí quyết của cánh khoa học nửa mùa, vùi đầu ngoài thương trường, rừng rinh tiền túi, mua thầy mua thợ, quyết giật lấy cái bằng phó tiến sĩ, tiến

sĩ... với giá vài bịch quần bò, áo da đều... tiện thể gia nhập "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga" và "Viện hàn lâm quốc tế về thông tin" với giá "chưa đến 1 vé" như chị Hiếu Lá dĩ dõm trả lời với đồng nghiệp khi khoe cái thẻ bé tý gọi là viện sĩ, bên trong ghi chính xác là CHLEN, chứ không phải Academik.

(Mấy ông nhà báo ở Hà nội hay sa đà vào những chi tiết nhỏ nhặt nhằm quật báo Lao động và bà Đào Tuấn ảnh hãy đến gặp bà Hiếu Lá hiện đang ở Hà nội để được nhìn tận mắt cái thẻ như thế hay không? Có đúng là "chưa đến 1 vé" hay không?)

Hết sức vất vả rò kỹ trong danh sách gần ba nghìn "viện sĩ" của RAEN tôi chỉ thấy 4 ông là viện sĩ của RAEN : Đặng Vũ Minh, Nguyễn Văn Hiệu, Nguyễn Thanh Nghị, Phan Hồng Khôi, xếp theo trật tự a,b,c có số tương ứng là 637, 1658, 1659, 2495 (Xin báo Lao Động đừng giận, trong khi chưa ngã ngũ, xin cho phép tôi được gọi đúng danh hiệu cao quý của 4 ông viện sĩ trên)

Thế mà đến hôm nay lại thấy ông nhà báo Nguyễn Thế Thịnh ở Hà nội, chắc là nghe ai đó mới ghi thêm tên một số vị "viện sĩ" của RAEN như đại sứ Ngô Tất Tố, Trần Ngọc Thêm, Nguyễn Đình Đức.... Thế thì xin ông Thịnh chỉ cho tôi xem tên tuổi các quý vị viện sĩ nói trên đăng ở chỗ nào? Hay là danh sách ấy nằm ở Đôm 5 cũ, số điện thoại 1358379 mà cô thư ký văn phòng RAEN dặn tôi tìm gặp ông Đ.. Đến khi gọi đến đó thì chỉ còn tây nhắc máy!!!

Vì cả tin vào con số ít "viện sĩ" RAEN trên đây mà trong số 4 viện sĩ này có một "viện sĩ" tôi từng làm việc với ông ta từ ngày ông còn là sinh viên mới học từ Liên Xô về nước năm 1976, được mệnh danh là "viện sĩ chợ gời", nên tôi nghĩ rằng món đặc sản "con b.. Viện hàn lâm" chỉ có những người ở Mátxcova mới được hưởng mà thôi. Thành thử tôi đã bật ngựa người khi nghe tới con số 200 mà Đài iVTV4 công bố. Thì ra có khá đông người từ Hà nội đã nhả nhe người quen ở Mátxcova bí mật kiếm các "con b.. Viện hàn lâm" để thủ túi, khoe ngòm, để trưng diện liên hệ với đối tác... nước ngoài từ lâu rồi. Cũng phải nên cảm ơn chị Kim Bảo đã mạnh dạn phô cái chứng chỉ "viện sĩ" RAEN của mình để các "viện sĩ" khác mới dũng cảm khai báo, "ra công khai", dân ta mới được biết hết tiềm năng trí tuệ của nước ta.

Hai tuần trước tôi đã có bài viết về ước mơ một ngày nào đó các viện sĩ hàn lâm khoa học Nga sẽ họp thường kỳ tại Hà nội, thì nay ước mơ này có thể thực hiện ngay giờ đây được rồi.

Các cụ ta có câu: "Dốt thì đi với nát, nghèo đi với hèn". Nghèo thì phải lặn lội tha phương cầu thực ra nước ngoài kiếm ăn. Cảnh túi nhục bị cảnh sát khám xét, lục tiền, nhốt cũi, hãm hiếp phụ nữ ở quanh chợ Vòm thì chúng tôi đã thấm, đang thấm và sẽ thấm. Nhưng "dốt mà đi với nát" thì tôi nghi ngờ.

Đất nước có hàng trăm viện nghiên cứu, có hàng trăm "viện sĩ" trẻ tuổi tài giỏi kinh hoàng như Kim Bảo, như Đình Đức... thì không thể gọi là dốt được. Thu nhập đầu người vẫn còn khá thấp, khoảng 240 USD/ người theo thống kê của Việt Nam, thuộc vào 36 nước cuối sổ của thế giới, có thể gọi là nát. Vậy thì "thông minh mà vẫn nát" chứ sao???

Hy vọng rằng các "con b. Viện hàn lâm" thực tâm truyền hết bí mật công nghệ chế tạo viện sĩ, dạy dỗ thanh niên Việt Nam, con cháu chúng ta cách làm thế nào nhanh chóng

thông minh nhanh hơn, đạt được bằng cấp nhanh hơn , tốn ít sức lực hơn để đưa đất nước ta tiến vào thế kỷ 21, kỷ nguyên của trí tuệ, vĩnh viễn xoá đi cái cảnh:

"Ba nghìn cây số biển xanh

Sao em thiếu muối tra canh hàng ngày???"

Bùi Bảo Nứa

* * *

Thư số 8

Matxcova ngày 22 tháng 12 năm 2000

Bạn ta,

Những ai từng sống ở Nga, đặc biệt là những người ở Matxcova đều biết đến một con người có cái tên "giáo sư Xa-sa"

"Giáo sư Xa-sa" nổi danh không phải là do anh ta được cấp bằng danh dự của Trường Đại Học Tổng hợp Âu Châu, cũng không phải anh ta là viện sĩ của mấy viện hàn lâm thế giới, và cũng không phải anh ta là thiên tài đã giành được cái bằng phát minh, tựa cái bằng phát minh số 120 của ông Nguyễn Đình Đức như báo chí Việt nam tôn vinh.

Dù có muốn thế, Xa-sa cũng không thể làm được, vì đơn giản anh ta chỉ là một thợ điện trông nom thang máy của Đom 5 cũ, ký túc xá thực tập sinh và nghiên cứu sinh viện hàn lâm khoa học Liên Xô.

Anh ta thành danh "giáo sư" bằng con đường có một không hai trên đời.

Những ai qua Matxcova thời kỳ 1989-1990 đều kinh hoàng khi nhìn thấy biển người Việt tại sân bay quốc tế Sheremetievo II mỗi khi có chuyến bay đi Hà nội hoặc thành phố Sài Gòn. Số người ra tiễn đông gấp 3, 4 lần số người có vé ra về, chưa kể đám "bộ đội" thích gây lộn xộn để đập thuốc tây, và khoáng hàng hoá của người về.

Chiếc vé máy bay là một hợp đồng, mà người mua đã trả trước tiền, người phải thực hiện chuyên chở là hãng hàng không AEROFLOT. Nhưng hãng AEROFLOT, hãng máy bay độc quyền tại Liên Xô coi người như rác, saün sàng cho các thượng đế châu rìa, nhất lại là người việt - thượng đế hạng ba.

Ai cũng sợ khiếp sợ cái cửa ải "Sheremetievo II". Cầm vé trong tay ghi rõ ngày giờ bay, đã cẩn thận ra sớm sắp hàng đến cả chục tiếng đồng hồ, vẫn không lọt qua hàng rào cảnh sát OMON vùng dùi cui quật túi bụi "quý khách". Khá đông người đã từng cay xè nước mắt, tay cầm vé, đứng nhìn chiếc IL-86 "của mình" xì khói bay về phương Nam.

Đó là thời kỳ mà:

Chưa đi chưa biết nước Nga

Đi rồi mới biết ở nhà vẫn hơn

Khi vào: đánh thuế phân, son.

Khi ra: chiêu đãi no đòn dùi cui...

Mấy anh nghiên cứu sinh triết học ở Đôm 5 phát hiện cái trán hói của Xa-sa có mấy sợi tóc lơ thơ có dáng "bác học". Thế là một buổi chiều, họ lôi Xa-sa vào buồng, cho mặc com lê đẹp, đánh thêm chút son hồng hai bên má để nhạt bớt xạm đen dầu mỡ, không quên đeo cho cặp kính gọng bạc. Sau đấy Xa-sa phải quên đi cách đi đứng hùng hục thường ngày, học cách đi khoan thai, đĩnh đạc, dáng từ tốn của các bậc hiền triết.

Xasa ôm cặp da, tay chìa tờ giấy ghi danh sách các "cán bộ viện hàn lâm khoa học về nước" cho đám cảnh sát OMON, dẫn đường cho gần chục người được ưu tiên vào cửa soát vé.

Buổi trình diễn mắt đầu tiên của "giáo sư Xasa" tại sân bay đã thành công rực rỡ, vượt quá mức tưởng tượng. Thế là từ đấy Xasa trở thành người dẫn đường một tuần 3 lần cho những người Việt có nhu cầu vượt "cửa ải" với chi phí phải trả là 400 rúp/người (gấp 3 lần lương tháng của Xa-sa). Một tuần đều đặn làm việc ba buổi, Xasa có thu nhập bằng gần 7 năm lương.

Những người Việt nam ở nước ngoài quen sống trong một chế độ dân chủ, kỷ cương có thể cho rằng đây là chuyện bịa. Nhưng tiếc thay đó lại là một sự thật trớ trêu trong cái nước Nga giao thời, nó diễn ra liên tục trong suốt hai năm 1989-1990 tức là 108 tuần lễ với 300 chuyến bay.

Bây giờ sang chuyện "Xa-sa" gốc Việt.

Anh Xa-sa gốc Việt này có tên là Nguyễn Đình Đức, hiện là Ủy viên Trung ương Mặt trận tổ quốc Việt nam.

Khác với Xa-sa, thợ điện, ông Nguyễn Đình Đức có nhiều lợi thế hơn, chẳng gì cũng là nghiên cứu sinh trường Đại học tổng hợp Matxcova, chẳng gì cũng xoay được xong cái bằng tiến sĩ ở Viện thiết kế máy.

Sau khi học xong, ông Đức lúc thì buôn bán thực phẩm ở chợ Niculino, lúc thì nhận làm giấy tờ hải quan giả (gọi né là dịch vụ hải quan) thế mà cũng kịp mua được bộ mũ măng: viện sĩ 3 viện hàn lâm thế giới và một cái gọi là bằng phát minh số 120. (Xin nhắc lại là đến hôm nay chúng tôi chưa tìm thấy tên ông Đức và nhiều ông "viện sĩ" khác trong danh sách cái gọi là "Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga, đồng thời cũng được anh em ở Hà nội bàn tán về cái bằng phát minh số 120- theo họ cho là giả mạo)

Nếu ông Đức tài năng thật, thì "chú T." nâng đỡ để ông Đức có điều kiện "phục vụ đất nước" thì đi một nhẽ. Đằng này "chú T." lại dùng dấu son (chứ không phải thỏi son) mông má ông Đức để "đem tài năng giả" leo cao các "địa vị chính trị thật", thật là tai hại. Đó là những mưu ma chước quỷ để lừa nhân dân Việt Nam, những người vốn tôn trọng trí thức, khác hẳn với "giáo sư Xasa" bên Nga, anh ta không lừa ai cả, chỉ làm

nhiệm vụ thực hiện điều mà hãng hàng không không làm được như ghi trong vé bán cho người Việt : quyền được bay. Đơn giản thế thôi.

Nhà văn Nguyễn Huy Thiệp, trong truyện ngắn "*Bài học nông thôn*" xuất bản năm 1989 đã viết:

"...Tôi đây này, tôi hiểu sâu sắc sự ngu dốt của bọn có học tại hại thế nào, vừa phản động, nó vừa nguy hiểm, lại vừa mất dạy. Sự ngu dốt của bọn có học tởm gấp vạn lần so với ở người bình dân. Vì sao? Vì chúng giả hình. Chúng nhân danh lương tâm, đạo đức, mỹ học, trật tự xã hội, thậm chí nhân danh cả dân tộc nữa..."

Ghê sợ thật.

Bùi Bảo Nứa

* * *

Thư số 9

Mátxcova ngày 24 tháng 12 năm 2000

Bạn ta,

Năm 1991, lúc nằm khám trông kho ở Đôm 5 cũ, tôi tình cờ đọc cuốn tạp chí nghiên cứu có bìa màu chanh cốm do Viện hàn lâm khoa học Liên xô xuất bản, tên là "Azia i Africa" (Á- Phi).

Trong tạp chí này có bài của ông Nicolai Fedorenko, một nhà sử học, đồng thời là người phiên dịch tiếng tàu cho Stalin, Khrushchov, Võ-rô-si-lốp Micoyan.. trong các cuộc gặp gỡ với hai lãnh tụ châu Á: Mao Trạch Đông và Hồ Chí Minh.

Theo Nicolai Fedorenko kể, thì đầu tháng 12 năm 1949, Chủ tịch Hồ Chí Minh từ Trung Quốc đến sân bay Vnukovo như một hành khách bình thường. Trong buổi tiếp chủ tịch Hồ Chí Minh, theo ông mô tả thì Stalin cư xử rất lạnh nhạt, kẻ cả. Khi chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị Stalin đưa ông lên phi cơ bay vài vòng trên trời rồi hạ cánh và đón tiếp như một nguyên thủ quốc gia, thì Stalin cười phá lên, phẩy tay gạt đi.

Thế rồi gần hai tháng sau đó, khi chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở về khu rừng rậm Việt Bắc thì ngày 30-1-1950, TASS loan tin chính phủ Liên Xô công nhận nước VNDCCH về mặt ngoại giao.

Cho tới mãi tận tới năm 1955-1956, khi ông Vorosilov sang thăm Hà Nội thì Liên Xô mới ký những hiệp định kinh tế và giúp đỡ đào tạo cán bộ cho Việt Nam, chứ không phải hợp tác khoa học với Việt Nam, vì lúc đó ta chưa có cán bộ tốt nghiệp đại học ở Nga để mà hợp tác. Rồi các lớp "bồi dưỡng công nông" ra đời giúp cho cán bộ cốt cán đã có tuổi học cấp tốc từ lớp 4 đến lớp 10 trong vòng 2, 3 năm để được nhanh chóng gửi sang nước bạn đào tạo.

Thành ra tôi bật cười khi nhìn thấy tờ "Nhân Hoà" đăng một cái tin rất giật gân về ông Nguyễn Đình Đức: "Trong vòng 50 năm hợp tác khoa học Việt Nga, anh là nhà khoa học Việt Nam đầu tiên được cấp bằng phát minh khoa học"

Hỏi toà soạn báo Nhân Hoà xuất xứ của bài, thì được trả lời là theo "nguồn tin trong nước.... có lẽ là báo Nhân Dân... (?)".

Báo Nhân Dân, không thấy đăng tin này. Vậy thì tin ở đâu? Nội dung bài không bình thường.

- Thứ nhất: người Việt Nam mới bước chân sang Nga học đại học từ cuối những năm 50, cho nên nếu có bạo gan chỉ nên tính là 40-45 năm đào tạo chứ không phải là 50 năm.

(Lưu ý: năm 1954 Việt Nam có gửi một loạt các thiếu sinh quân tuổi 12-15 sang Nga học phổ thông theo diện nhân đạo chứ không phải là theo hiệp định liên chính phủ)

- Thứ hai: Ông Nguyễn Đình Đức không phải là thành viên đội thi toán quốc tế của Việt Nam, trong khi ấy các ông Việt, Công, Tiệp... là những người đã thi toán quốc tế, được gửi sang ĐHTH Mátxcova theo học và họ là những người giỏi thực sự, được trường này đào tạo thành người có đủ tài năng sang phương tây làm việc.

Ông Nguyễn Đình Đức được gửi sang trường ĐHTH Mátxcova để thực tập, khi hết hạn, xin làm nghiên cứu sinh đã bị ông Lenxky từ chối vì dốt.

Theo thông lệ bất thành văn của trường ĐHTH Mátxcova, nơi có trình độ học vấn cao, khi một người trong khoa từ chối nhận hướng dẫn thì coi như bị đuổi. Đây là một trong số ít trường hợp bị đuổi. Thế là ông Đức lay lục ông Việt và Công lên Sứ quán xin "giúp đỡ". Theo ông Việt, ông Công kể lại thì Đức mải buôn đôla và vàng nên chênh mảng học tập, nhưng vì thương ông Đức nếu bị đuổi chỉ còn nước về Yên Bái chẵn lợn, đành tặc lưỡi. Một quan chức trong phòng quản lý lưu học sinh xuống tận trường gặp giáo sư Lenxky. Ông Lenxky theo tư duy của người xô viết, cho là Đức phải là loại "con ông cháu cha" không muốn dây dưa phiền toái, đành rút lại lời đuổi, nhưng không nhận lại ông Đức. Khoa Toán

Cơ cử giáo sư Podbedra hướng dẫn ông Đức.

- Thứ ba: Ông Nguyễn Đình Đức nói là đã nhận huy chương cao quý Capixu. Nhưng trong danh sách 5 người của RAEN nhận huy chương này thì không thấy ai mang tên Nguyễn Đình Đức. Năm người đó là:

- Nhà vật lý Prokharôp

- Nhà hoá học Prigorin

- Phó chủ tịch RAEN S.P Kapixa (con trai viện sĩ Kapixa)

- Phó hiệu trưởng ĐHTH Mátxcova, Sađovichi

- Nhà sinh học Khavinson

- Thứ tư: Trong 2881 thành viên Viện hàn lâm khoa học tự nhiên Nga (RAEN) công bố thì chỉ có tên 4 người Việt Nam là Đặng Vũ Minh, Nguyễn Văn Hiệu, Nguyễn Thanh Nghị, Phan Hồng Khôi.

Tất cả những người khác như ông Nguyễn Đình Đức, Ngô Tất Tố, Trần Văn Cơ, Võ Đại Lược, Nguyễn Minh Hải... đều không thấy có tên. Mặc dù những người này làm lễ ăn mừng đã hai năm rồi. Chẳng lẽ tên tuổi lẫy lừng nhận huy chương Kapixur mà lại không có tên hay sao???

- Thứ năm: Ông Đức nói đã nhận bằng phát minh số 120. Nơi cấp thì rất mập mờ, lúc thì nói là của Nga, lúc thì nói là của Viện hàn lâm phát minh và sáng chế quốc tế (!) Theo tôi biết Ủy ban phát minh sáng chế Nga không cấp cho ai tên là Nguyễn Đình Đức chiếc bằng này. Còn RAEN (dù là một tổ chức xã hội) không thấy nói người tên là Nguyễn Đình Đức có bằng phát minh.

Còn cái gọi là "Viện hàn lâm phát minh và sáng chế quốc tế" có lẽ chỉ còn cách lên trời mà hỏi.

- Thứ sáu: Về cái luận án tiến sĩ của ông Đức, cái cơ sở để ông có "bằng phát minh số 120" xin có đôi lời:

Ông Đức kéo "su phụ" của mình (chắc là để gây áp lực) mang luận án sang ĐHTH Mátxcova để xin bảo vệ tại đó. Ông Podbedra, thầy cũ của ông Đức sau khi nghe ông Đức trình bày đã gạt đi.

Ấy thế mà chẳng hiểu bằng cách nào mà ông Nguyễn Đình Đức lại xuất hiện như ngôi sao sáng chói vài năm sau đó, mặc dù ông không thông thạo gì máy tính.

- Thứ bảy: về cái gọi là niên giám "Who's who in the world".

Loại sách "Who is who" có nhiều dạng, nhiều kiểu, do nhiều nhà xuất bản phát hành.

Chẳng hạn Barnes & Noble có địa chỉ trên mạng là www.bn.com là một trong nhiều nhà xuất bản kiểu sách "Who's who".

Ông Nguyễn Minh Chính, người thân của tôi đang làm việc ở Đại Học Tổng Hợp Munich (Đức) cho biết ông có tên trong hai tập số 16, 17, thậm chí còn có tên trong "Outstanding People of the 21th Century"

Ông Chính cho biết cách đây một tuần, tức giữa tháng 12-2000, nhà xuất bản vừa gửi giấy đề ông bổ xung cho quyển xuất bản lần thứ 18, mà theo ông tháng 2, 3 năm 2001 sách mới ra. Tập thứ 18 chưa in, nhưng bạn có thể đặt hàng từ giờ với giá 487 USD.

Vậy thì báo Nhân Hoà và ông Đức lấy tin ở đâu?

Chẳng có gì bất ngờ như Nhân Hoà đưa tin vì ông Đức đã biết được việc này... từ đầu năm 2000, khi ông vào mạng ghi danh.

Số là nhà xuất bản này thường xuyên mời chào những ai có nguyện vọng được ghi vào niên giám. Qua internet bạn có thể gửi bài sang cho nhà xuất bản, bạn tự giới thiệu tên tuổi, nghề nghiệp và công trình khoa học hoặc cái gì đó. Sau đó bạn tự xếp hạng mình theo 5 hạng sao (*). Sau vài tháng, nếu nhà xuất bản có ý định ghi danh bạn, thì họ gửi lại cho bạn một tờ khai để bạn điền chính thức.

Ông Nguyễn Đình Đức đã đăng ký như thế, rồi nhận tờ khai vào mùa hè vừa rồi, thế rồi ông ước đoán sách sắp ra (thường vào tháng 2-3 năm sau) nên nhờ báo Nhân Hoà lãng xê lên trước, chứ chẳng có gì là "bất ngờ" cả.

(Nguyễn Đình Đức đã khoe người nhà ở Xaliút 2 những tờ khai kiểu này từ hồi hè 2000)

"Whoõs who in the word" là một quyển sách ghi danh tới... 400.000 người trên thế giới. Trước đây thì cuốn sách này còn đứng đắn, nhưng gần đây nhuốm màu thương mại. Người ghi danh khai báo các công trình đã làm. Không rõ bằng cách nào kiểm tra được, chắc hẳn chỉ dựa vào báo chí... Vậy thì ông Đức khai một loạt công trình "ba bị" được "nhà xuất bản Sáng tạo" của ông Thạch in ra... thế thì ghi danh là chuyện bình thường, chẳng cần tới cái "bằng phát minh" giả mạo hỗ trợ.

Nhưng cái ma lạnh của ông Nguyễn Đình Đức ở chỗ là gắn cái bằng phát minh (chưa ai nhìn thấy) với việc được đăng "Whoõs who in the word" để loè thiên hạ.

Nghe nói trước đây khi tiếng tăm nổi như cồn, đại gia Tăng Minh Phụng cũng được ghi danh, để rồi sau đó đục tiền nhà nước lên tới 500 triệu USD.

Một số người trong nước cũng được gửi giấy mời ghi danh. Song điều khá tẻ nhị là sau khi sách in xong, nhà xuất bản sẽ đề nghị người được ghi danh bỏ gần 500 USD để rước sách về. Đó là món tiền lớn nên không ít người ngại ghi danh.

Đến đây câu hỏi lại là: tại sao người ta lại tung tin ồhất thiệt" tại Mátxcova mà không dám tung tin trong nước.

Họ không dám đưa tin trong nước vì các chân tướng các "viện sĩ" ròm đã bị vạch mẽ. Trong xã hội, thì tầng lớp trí thức thuộc về "thượng tầng kiến trúc". Nếu chỉ vài ba kẻ lừa đảo bịp bợm thì chắc hẳn là không thoát được, nhưng lần này sự lừa đảo đến độ có tổ chức và biến thành một phong trào thì người ta bắt đầu lo sợ sự công phần của công luận đụng chạm tới cái thượng tầng kiến trúc vốn đã bị lung lay.

Người dân trong nước dù sao cũng khó có điều kiện tiếp cận thông tin bên Nga, nên ít nhiều phải dựa vào thông tin từ Mátxcova. Biết thế, cho nên vẫn có những người bất chấp dư luận, giữ giọng "gái đĩ già mồm".

Anh em trí thức đang sống ở Nga, những người có tâm huyết đang phải vật lộn với thương trường cũng biết đến sự lừa đảo của bọn "lưu manh trong khoa học" nhưng để hiểu cận kề và minh triết thì không phải ai cũng có điều kiện. Thêm nữa trong cộng đồng người Việt, thông tin thiếu thôn, chỉ còn trông vào mấy tờ báo "nhân danh cộng đồng" nhưng lại phục vụ cho một nhóm người có mưu đồ không tốt.

Trong bối cảnh ấy, không gì bằng tung màn hoả mù tại Mátxcova làm dư luận hoang mang, nghi hoặc, đồng thời nhằm bịt miệng những người muốn nói lên sự thật.

Tôi chỉ lạ một điều là: tại sao cho đến nay người ta không chịu tổ chức giám định "công trình xuất sắc" của nhà khoa học Nguyễn Đình Đức, một điều có thể làm được tại Hà nội một cách dễ dàng?

Vậy thì ai là người đưa cái tin đó trên báo Nhân Hoà?

Bạn đọc tự hiểu.

Bùi Bảo Nứa

- Về nhà loè được khỏi người đấy!

(theo báo Lao Động)

Lý Sinh Sự

Đọc báo Lao động thấy bài có địa chỉ Viện hàn lâm khoa học tự nhiên tên tắt RAEN: <http://www.raen.ru>. Tôi vội sang nhà ông bạn xài Internet chùa, chỉ sợ rằng ông FPT biết chuyện này mà dựng "tường lửa" thì hết coi.

Trong danh sách tới gần ba ngàn "viện sĩ" của RAEN có 4 gương mặt Việt Nam Đặng Vũ Minh, Nguyễn Văn Hiệu, Nguyễn Thanh Nghị, Phan Hồng Khôi, xếp theo trật tự tương ứng là 637, 1658, 1659, 2495

Các tên tuổi viện sĩ quen thuộc từng được báo chí nêu tên như Võ Đại Lược, Đặng Thị Hiếu Lát, Nguyễn Minh Hải, Trần Văn Cơ, Nguyễn Đình Đức, Trần Kim Bảo té ra chẳng thấy ở chỗ nào.

Tôi hỏi anh H. vừa từ Mátxcova về nghỉ tết. Ông nghiêm mặt:

- Kim Bảo mới được kết nạp có thể trang web chưa cập nhật. Nhưng ai nói với anh ông Hải là viện sĩ RAEN?

Tôi cãi:

- Thì đầu năm 1999, báo Sứ quán đăng tin rành rành ông Nguyễn Minh Hải, ông Trần Văn Cơ ông Nguyễn Đình Đức là viện sĩ RAEN...

Ông cười phá lên:

- Ông Hải là viện sĩ Viện hàn lâm thông tin quốc tế, gọi là MAI gồm 11 nghìn viện sĩ. Chứ không phải viện sĩ RAEN, nhớ đấy nhé, không tin cứ hỏi thầy Phan Cự Đệ, vừa được kết nạp vào MAI xem có đúng không?

- Thế sao suốt gần hai năm nay ông Hải không cải chính?

- Anh xuống Nghĩa Đô , đến Viện Tính toán và Điều khiển gặp ông ấy mà hỏi.

- Thế các vị kia sao lại không có tên?

Ông cười sáng sặc:

- Thế mà anh nói với tôi đã từng sống ở Mátxcova! Người Việt ở đó lấu cá lăm. Tôi kể cho anh vài mẹo của họ: Chuyện này xảy ra năm 1993-1994, thấy đăng ký hộ khẩu tốn tiền, có người móc nối với công an quận đóng dấu đăng ký vào hộ chiếu, nhìn qua như có đăng ký hộ khẩu thật, nhưng tên lại không vào sổ gốc của quận. Thế là một số người Việt Nam bị kiểm tra giữa phố, gọi về đồn , tra tên không thấy đâu....

Việc đăng ký hộ khẩu là chuyện pháp luật, chuyện nhà nước, chứ RAEN chỉ là một tổ chức xã hội họ cấp thẻ viện sĩ cho ai là việc của họ. Vì thế có người khôn ngoan mua một số thẻ ở ngoài phố, dúi chút tiền cho cô thư ký trông con dấu, đóng saun vào đấy, rồi chào dịch vụ. Chẳng chết bố con thằng nào cả. Về nhà loè được khối người đấy. Ai biết mà hỏi, mà có biết thì xa xôi ngàn trùng ai dỗi hơi mà truy, với tìm.

Tôi nghe rụng rời chân tay, chẳng lẽ các vị viện sĩ khả kính kia là róm à!!!

Lý Sinh Sự